

Beleidsplan 2008-2011

Wet maatschappelijke ondersteuning

Gemeente Borsele

Voorwoord

Thuis komen

'Welkom in de gemeente van contrasten! Ik wil u feliciteren met uw keuze om in Borsele te gaan wonen, want onze gemeente heeft u veel te bieden. U kunt in onze gemeente rustig en landelijk wonen in een prachtige omgeving. Borsele telt vijftien dorpen die elk hun eigen karakter hebben. Wat ze gemeen hebben, is een bloeiend verenigingsleven. Ik hoop dat u daar snel deel van zult uitmaken. Sportfaciliteiten heeft de gemeente volop en in elk dorp staat een dorphuis dat voor velerlei activiteiten gebruikt kan worden. "Dit zijn welkomstwoorden van Burgemeester Gelok uit de folder, die nieuwe inwoners van Borsele krijgen uitgereikt.

Thuis voelen

Bij het lezen van deze woorden wordt meteen de kern geraakt van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Mensen moeten zich thuis voelen in de gemeente waar ze wonen. De Wet maatschappelijke ondersteuning beoogt dat iedereen - oud en jong, gehandicapt en niet-gehandicapt, autochtoon en allochtoon, met en zonder problemen - volwaardig aan de samenleving kan deelnemen. Veel mensen kunnen dat zelf, anderen hebben hulp of ondersteuning nodig, een stimulerende omgeving of bepaalde faciliteiten, zoals een dorphuis of sportgelegenheid. Het motto van de rijksoverheid is "niet leunen maar steunen". Vrijwilligers en mantelzorgers gaan bij het zelfstandig wonen van zorgbehoevenden een nog zwaardere rol spelen.

Borsele heeft een aantal jaar geleden de koers al ingeslagen die de Wmo ons nu wijst. Er is hard gewerkt aan het ontwikkelen van integraal woon-, zorg-, en -welzijnsbeleid, cliëntenparticipatie, het optuigen van een zorgloket en ondersteuning van het vrijwilligerswerk etc. Allemaal zaken die de Wmo nu van ons vraagt. We zijn niet van plan om zaken over boord te gooien die zijn nut bewezen hebben. We zullen doorgaan op de ingeslagen weg en daar waar mogelijk nog verbeteringen aanbrengen. Het kan in voorkomende gevallen wel gebeuren dat zaken gebundeld moeten worden of dat dubbelingen in het aanbod er uitgefilterd worden. In het kader van efficiënt omgaan met gemeenschapsgeld, mag dat ook gevraagd worden van de gemeente. Dit alles met het oog op het welzijn van onze inwoners die zich in Borsele thuis voelen.

Samen zorgen

De Wmo is per 1 januari 2007 in werking getreden. De wet schrijft voor dat de gemeenteraad een vierjarenbeleidsplan vaststelt. Het beleidsplan moet richting geven aan het door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders gewenste beleid. Dat beleidsplan ligt nu voor u. Het plan bestrijkt de periode 2008-2011. Zoals we dat in de gemeente Borsele gewend zijn, hebben we gekozen voor een praktische aanpak, die moet leiden tot goed bruikbare oplossingen. Samen met onze adviesorganen en de inwoners van deze gemeente, denken we na over de mogelijkheden voor de benodigde voorzieningen. Samen ontwikkelen we ideeën tot het stimuleren van onderlinge steun en betrokkenheid, zorg en aandacht voor elkaar. Alleen dan is er draagvlak en is er kans van slagen dat het gemeentebeleid, in dit complexe werkveld met zijn vele spelers, zal slagen.

Heinkenszand, 6 december 2007

Voorwoord	1
Hoofdstuk 1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding en doelstelling beleidsplan	4
1.2 Inhoud beleidsplan	4
1.3 Werkwijze	4
1.4 Burgerparticipatie	5
Hoofdstuk 2 Wettelijk kader	7
2.1 Hoe en waarom van de Wmo?	7
2.2 Waaruit bestaat de Wmo?	7
2.3 Wettelijke verplichtingen	7
2.4 Beleidsvrijheid	7
2.5 De prestatievelden	8
Hoofdstuk 3 Demografische gegevens en maatschappelijke ontwikkelingen	9
3.1 Maatschappelijke ontwikkelingen en belangrijke trends	9
3.2 Demografische en sociale informatie over de gemeente Borsele	10
Tabel 2. Demografische en sociale informatie gemeente Borsele (bron: Sociale atlas 2006, SCOOP)	11
Hoofdstuk 4 Uitgangspunten gemeentelijke visie	17
4.1 Toekomstbeeld	17
4.2 Groeiproces	17
4.3 Oproep	17
4.4 Ambities	17
4.5 Reeds gemaakte keuzes door de gemeenteraad	18
4.6 Het collegeprogramma 2006-2010	18
4.7 "De meetlat"	19
4.8 Aanpalende terreinen	21
Hoofdstuk 5 Prestatieveld 1: Bevorderen sociale samenhang en leefbaarheid	23
5.1 Omschrijving	23
5.2 Visie	23
5.3 Stand van Zaken	24
5.4 Doelstelling	24
5.5 Knelpunten	25
5.6 Acties en tijdpad	25
5.7 Betrokken partijen	25
5.8 Prestatie indicatoren	26
Hoofdstuk 6 Prestatieveld 2: Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met het opgroeien en ondersteuning van ouders met problemen met opvoeden	27
6.1. Omschrijving	27
6.2. Visie op opgroeien en opvoeden	27
6.3. Stand van zaken	27
6.4. Doelstellingen	28
6.5. Knelpunten	29
6.6. Acties en tijdpad	29
6.7. Betrokken partijen	29
6.8. Prestatie-indicatoren	29
Hoofdstuk 7 Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning	30
7.1 Omschrijving	30
7.2 Visie	30
7.3 Stand van zaken	30
7.4 Doelstellingen	30
7.5 Knelpunten	31
7.7 Betrokken partijen	31
7.8 Prestatie-indicatoren	32
Hoofdstuk 8 Prestatieveld 4 Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers	33
8.1. Omschrijving	33
8.2. Visie	33
8.3. Stand van zaken	33
8.4. Doelstellingen	33
8.5. Knelpunten	34
8.6. Acties en tijdpad	34
8.7. Betrokken partijen	34

8.8. Prestatie-indicatoren	34
Hoofdstuk 9 Prestatieveld 5 Bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.....	35
9.1 Omschrijving	35
9.2 Visie.....	35
9.3 Stand van Zaken	35
9.4 Doelstelling.....	36
9.5 Knelpunten	36
9.6 Acties en tijdpad	37
9.8 Prestatie indicatoren	37
Hoofdstuk 10 Prestatieveld 6 Individuele voorzieningen.....	38
10.1 Omschrijving	38
10.2 Visie.....	38
10.3 Stand van zaken	38
10.4 Doelstellingen.....	38
10.5 Knelpunten	39
10.6 Betrokken partijen	39
10.7 Prestatie-indicatoren	39
Hoofdstuk 11 Prestatievelden 7,8,9 maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg.....	40
11.1 Omschrijving	40
11.2 Visie.....	41
11.3 Stand van zaken	41
11.4 Doelstelling.....	41
11.5. Knelpunten	42
11.6 Acties en knelpunten.....	42
11.7 Betrokken partijen	42
11.8 Prestatie indicatoren	42
Hoofdstuk 12 Financiële paragraaf	43
12.1 Financiële beheersbaarheid t/m 2011.....	43
12.2 Rekening en verantwoording	43
12.3 Subsidieverordening	44
12.4 SMART maken van Wmo beleid.....	44
Hoofdstuk 13 Kwaliteit is geen sluitstuk	45
Gebruikte literatuur	46
Bijlage I.....	47
Verslag externe startbijeenkomst vierjarenbeleidsplan Wmo d.d. 21 mei 2007	47
Bijlage II.....	50
Verslag inforaad Wmo 4 jarenbeleidsplan d.d. 23 augustus 2007.....	50
Bijlage III.....	55
VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE KLANKBORDGROEP WONEN, ZORG EN WELZIJN GEHOUDEN d.d. 19 SEPTEMBER 2007	55
Bijlage IV.....	57
Kostenoverzicht WMO 2008.....	57
Bijlage V WMO uitkering 2007 en 2008	60

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling beleidsplan

Aanleiding

De Wmo schrijft in artikel 3 voor dat de gemeenteraad een vierjarenbeleidsplan vaststelt, dat richting geeft aan de door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders te nemen beslissingen over maatschappelijke ondersteuning. Het is dus een verplichting waar de gemeente gevolg aan moet geven.

Doelstelling beleidsplan

Voor de vele werkterreinen van de Wmo ligt beleid al vast in diverse nota's of er wordt nog gewerkt aan nieuwe nota's. Het vierjarenbeleidsplan is niet geschikt om alle beleidsterreinen tot in detail te beschrijven. Dit vierjarenbeleidsplan heeft dan ook als voornaamste doel om de verbinding te leggen tussen al deze activiteiten en gaat vooral in op wat nog beter kan en beter moet.

1.2 Inhoud beleidsplan

Ondanks dat we in Borsele graag korte heldere plannen schrijven, ontkomen we er in dit geval niet aan om op alle onderdelen van de wet onze visie prijs te geven. We laten zien wat we al doen en wat er nog moet gebeuren. De wettelijke bepalingen zijn in dit geval immers leidend. Sommige onderwerpen zijn al ver uitgewerkt in de vorm van een nota en andere zaken moeten we nog oppakken in de loop van de periode 2008-2011. De oppervlakkige lezer zal volstaan met het lezen van de samenvatting. Iedereen die meer de diepte in wil, zal de moeite moeten nemen om alle onderwerpen door te lezen.

In de eerste hoofdstukken zijn de onderwerpen verwoord die voor alle beleidsterreinen van toepassing zijn. In de andere hoofdstukken wordt per werkterrein systematisch aangegeven wat de stand van zaken is en wat er staat te gebeuren de komende jaren. De volgende onderwerpen worden dan voor ieder prestatieveld toegelicht: omschrijving van het prestatieveld, visie, stand van zaken, doelstellingen, knelpunten, acties + tijdspad, betrokken partijen en tot slot de concrete prestaties die verricht gaan worden.

Er is zoveel mogelijk geprobeerd om niet te veel moeilijke woorden te gebruiken, maar hier en daar is er toch geen ontkomen aan. Achter in de bijlage is een verklarende woordenlijst bijgevoegd.

1.3 Werkwijze

Voor de introductie en uitwerking van de Wmo heeft het college van burgemeester en wethouders gekozen voor een projectmatige aanpak. Er is een stuurgroep, een projectgroep, werkgroepen die onderdelen uitwerken en er is een projectleider.

Bij het produceren van dit vierjarenbeleidsplan is systematisch te werk gegaan. Allereerst is de opdracht verstrekt, door het college van burgemeester en wethouders, aan de ambtelijke organisatie tot het maken van een plan van aanpak. Het plan van aanpak is door het college vastgesteld als leidraad voor de totstandkoming van dit vierjarenbeleidsplan.

Omdat het werkterrein van de Wmo erg breed is, zijn diverse afdelingen op het gemeentehuis betrokken geweest bij het aanleveren van informatie. De Wmo-raad Borsele heeft meegedacht over onderwerpen. Voor het eerst is vooraf een officiële inspraakbijeenkomst gehouden om ideeën van de burgers te vragen. De gemeenteraad heeft 23 augustus 2007 door middel van een informatieraad allerlei ideeën aangeleverd en prioriteiten gesteld. Daar waar nodig hebben nog gesprekken plaatsgevonden met een aantal sleutelfiguren. Het officiële concept is vastgesteld door het college en na een tweede inspraakperiode ter inzage gelegd. De gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 6 december 2007 het beleidsstuk definitief vastgesteld.

Dat de invoering van de Wmo een groeiproces is, komt tot uiting in het beleidsplan. Dit eerste vierjarig beleidsplan heeft in ieder geval tot doel inzicht te geven in de bestaande situatie rond de maatschappelijke ondersteuning in onze gemeente. Zo wordt het beleid transparant voor alle betrokkenen. Ook kan de gedachte achter bestaande voorzieningen waar nodig worden toegelicht. Vanuit dit vertrekpunt wordt bekeken welke verdere verbeteringen nodig zijn en binnen de planperiode kunnen worden gerealiseerd. Waar dat mogelijk is worden daaraan meetbare resultaten/prestaties verbonden; op sommige terreinen zullen daarvoor eerst nog indicatoren moeten worden ontwikkeld.

Naast alle inspanningen op lokaal niveau is er ook over diverse onderwerpen op regionaal en provinciaal niveau overleg geweest. Daar waar we uit efficiency oogpunt zaken kunnen combineren, zullen we dat niet nalaten. Echter, de eigenheid van de gemeente Borsele staat voorop. De Wmo biedt nu juist aan de gemeente de kans om zo dicht mogelijk bij de burgers zaken te regelen. Van die gelegenheid willen we optimaal profiteren.

1.4 Burgerparticipatie

Kenmerkend voor de Wmo is het sturingsmodel van horizontalisering. Dit houdt in dat de gemeente verantwoording aflegt aan haar inwoners door de bereikte resultaten inzichtelijk te maken. Anderzijds stelt de Wmo eisen aan de participatie. Dit betekent dat de gemeente de burgers en instellingen die betrokken zijn bij de maatschappelijke ondersteuning, betreft bij het opstellen van beleid en de uitvoering daarvan. Het is de eerste keer dat dit model in een nieuwe wet wordt toegepast.

Participatie heeft meerwaarde

In Borsele kennen we een traditie van het actief betrekken van de inwoners bij het gemeentebestuur die dateert van jaren ver voor de inwerkingtreding van de Wmo. Voor vele werkerterreinen hebben we adviesorganen die ons helpen bij het vormgeven van het gemeentebestuur. Lopende projecten en nieuwe ontwikkelingen op de dorpen over uiteenlopende onderwerpen van bestemmingsplannen, tot woon/zorgcomplexen of verkeersmaatregelen worden per dorp besproken met de dorpsraden en met alle bewoners door middel van voorlichtings- ofwel inspraakbijeenkomsten. Onze ervaring is dat dit leidt tot een breed draagvlak en betrokkenheid van de inwoners. Bovendien komt het de inhoudelijke kwaliteit ten goede. Kortom, participatie heeft wat ons betreft een bewezen meerwaarde.

Wmo-raad Borsele

In de Wmo wordt een zware rol toegedicht aan de belangenbehartigers. In het licht van de Wmo hebben we in Borsele reeds de Seniorenraad Borsele, de Cliëntenraad Borsele met betrekking tot sociale zaken, het Wmo-platform Borsele, de Sportraad Borsele, de Culturele Raad Borsele en de Jongerenraad Borsele. Deze adviesorganen van de gemeente blijven gewoon bestaan. Er was echter behoefte aan een adviesorgaan dat alle deelbelangen overstijgt. Daartoe is de Wmo-Raad Borsele opgericht. Deze is op 6 juli 2006 van start gegaan. De formele bevoegdheden met betrekking tot de adviserende taak zijn vastgelegd in een reglement. Daarmee is de bandbreedte van het werkerterrein duidelijk aangegeven. De Wmo-raad Borsele maakt jaarlijks een werkplan. Voor het eerst is dat voor 2007 gereed gekomen. Nog voordat er een letter op papier stond van het vierjarenbeleidsplan heeft de WMO-raad Borsele reeds suggesties aan kunnen dragen.

De individuele burger denkt mee

Naast de officiële adviesorganen kan ook de individuele burger zijn of haar zegje doen. In de gemeente Borsele kunnen mensen hun verhaal kwijt tijdens het maandelijkse raadsleden spreekuur. Ook een afspraak met de individuele wethouders is mogelijk. Van beide mogelijkheden wordt veel gebruik gemaakt. Daarnaast wordt, naar behoefte, nader onderzoek gedaan onder de inwoners door middel van enquêtes of interviews. En verder wordt, zoals reeds opgemerkt, de bevolking zeer regelmatig geraadpleegd tijdens bijeenkomsten waar iedereen welkom is. Ook voor dit vierjarenbeleidsplan heeft vooraf een inspraakbijeenkomst plaatsgevonden, waar inwoners ideeën aan konden dragen.

Dorpsraden

Ieder dorp heeft inmiddels een dorpsraad. De oudste dateert zo om en nabij van 1970. Door een actief beleid op het gebied van bestuurlijke vernieuwing zijn er, sinds begin jaren negentig van de vorige eeuw, gestaag steeds meer bijgekomen. De werkwijze waarop het college en de dorpsraden met elkaar omgaan, is maart 2007 geactualiseerd en vastgelegd in de nota Evenwichtig besturen. De uitgangspunten die geformuleerd zijn ten aanzien van de werkwijze van de dorpsraden maken integraal onderdeel uit van dit Beleidsplan Wmo 2008-2011. Het voert te ver deze hier alle te noemen. We volstaan met een verwijzing naar de nota Evenwichtig besturen.

Zorgaanbieders bron van informatie

De zorgaanbieders, professionals en woningcorporatie RenB Wonen zijn degenen die in de praktijk het grootste deel van het gemeentelijk beleid uitvoeren. Of in sommige gevallen partners bij de uitvoering zijn. Zij leveren diensten, kennen de ontwikkelingen op het gebied van zorgvernieuwing en kennen ook hun cliënten goed. Veel deskundigheid is dus te halen bij deze groep. Naar behoefte vindt overleg plaats met de afzonderlijke instellingen. Een meer structureel karakter heeft de klankbordgroep Wonen, zorg en welzijn. Deze overleggroep signaleert ontwikkelingen en doet suggesties ten aanzien van het te voeren beleid richting gemeente. Tevens kan de gemeente nieuwe zaken voorleggen en zich door de aanbieders laten informeren over de haalbaarheid van plannen. De klankbordgroep heeft geen adviserende taak aan het college zoals de voorganger, de stuurgroep Woon/zorgvoorzieningen Borsele. Door de onderlinge concurrentiepositie van de instellingen ten opzichte van elkaar, was dit geen haalbare kaart meer. Dit neemt niet weg dat de suggesties van waarde kunnen zijn en tot verbetering van de te nemen maatregelen kunnen leiden.

Samenvatting

- het vierjarenbeleidsplan in een verplichting voor de gemeente;
- het is een uitgebreide nota geworden, maar wel met een samenvatting aan het eind van de algemene hoofdstukken;
- vooraf zijn velen betrokken geweest bij de inhoud van het plan;
- burgerparticipatie heeft meerwaarde
- de Wmo-raad Borsele en andere gemeentelijke adviesorganen, individuele burgers, dorpsraden en zorgaanbieders adviseren en/of denken mee.

Hoofdstuk 2 Wettelijk kader

2.1 Hoe en waarom van de Wmo?

Allereerst iets over het hoe en waarom van de Wmo. Het doel van de Wmo is: meedoen van alle burgers - oud, jong, mensen met of zonder een beperking, met of zonder gezondheidsproblemen - aan alle facetten van de samenleving, dus wonen, werken, vrijetijdsbesteding, sporten etc. Daarbij al of niet geholpen door familie, vrienden of bekenden. Dat vraagt om een grote onderlinge betrokkenheid tussen mensen. Als dat niet kan of niet lukt, dan is er ondersteuning mogelijk vanuit de gemeente. Gemeenten moeten doen wat er van hun gevraagd wordt: zorgen voor de inwoners. Maar mensen helpen is maatwerk. De rijksoverheid is van mening dat gemeenten dat maatwerk veel beter kunnen leveren dan het rijk dat kan. Gemeenten kennen immers de samenstelling van hun bevolking en weten welke voorzieningen er voorhanden zijn. Zij kunnen als het ware aan de keukentafel, samen met de persoon in kwestie en hulpverlenende instanties, een individueel ondersteunings- en voorzieningenpakket samenstellen. Op die manier zullen mensen minder snel in zwaardere vormen van zorg belanden, zoals het verzorgings- of verpleeghuis. In die zin werkt de Wmo preventief en levert het ook een bijdrage aan de financiële beheersing van de zorguitgaven.

2.2 Waaruit bestaat de Wmo?

De Wmo stelt de gemeenten in staat om die maatschappelijke participatie, dat meedoen, van haar inwoners te bevorderen. Om die reden zijn een aantal wetten of delen daarvan samengevoegd: de Welzijnszet, de Wet voorzieningen gehandicapten, de huishoudelijke verzorging uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) en enkele subsidieregelingen uit de AWBZ, zoals mantelzorgondersteuning en diensten bij wonen met zorg. En tenslotte de openbare geestelijke gezondheidszorg. De bedoeling is dat door die samenvoeging gemeenten een samenhangend beleid voeren voor haar inwoners op het terrein van wonen, zorg, welzijn en dienstverlening.

2.3 Wettelijke verplichtingen

De Wmo schrijft in artikel 3 voor dat de gemeenteraad een vierjarenbeleidsplan vaststelt, dat richting geeft aan de door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders te nemen beslissingen over maatschappelijke ondersteuning.

In dit beleidsplan dient volgens de wet te worden opgenomen:

- wat de gemeentelijke doelstellingen zijn op de negen prestatievelden
- hoe samenhangend beleid wordt uitgevoerd en welke acties in de periode die het plan bestrijkt
- welke resultaten de gemeente wenst te behalen in de periode die het plan bestrijkt
- welke maatregelen de gemeente neemt om de kwaliteit te borgen
- welke maatregelen genomen worden om de keuzevrijheid te bevorderen met betrekking tot de activiteiten van maatschappelijke ondersteuning
- op welke wijze kleine doelgroepen worden betrokken

Daarnaast moet het plan de resultaten weergeven van de inbreng die burgers en organisaties hebben geleverd.

De eerste planverplichting geldt voor het jaar 2008. Het jaar 2007 dient dus als opmaat voor het beleidsplan 2008-2011

2.4 Beleidsvrijheid

Gemeenten krijgen dankzij de Wmo veel beleidsvrijheid om dát te doen wat goed is voor hun inwoners. De Wmo is dan ook een zogeheten kaderwet: een wet die algemene kaders stelt en niet alles tot in detail voorschrijft. Daardoor ontstaan verschillen tussen gemeenten, maar dat gebeurde tot voor kort ook al met de wet Voorzieningen Gehandicapten en de Welzijnswet. De couleur locale van elke gemeente is anders en daar moet je als gemeente op inspelen. Borsele heeft nu eenmaal een ander slag inwoners dan pakweg Amsterdam of Maastricht. Elke gemeente heeft ook andere voorzieningen, instellingen en accommodaties.

Ook dát bepaalt welke accenten een gemeente legt als het gaat om de ondersteuning van de inwoners. Lokaal maatwerk is de slogan.

Maar vrijheid is niet hetzelfde als vrijblijvendheid. Daarom wordt in de wet voor negen zogenaamde prestatievelden vastgelegd wat de gemeenten moeten presteren op het gebied van maatschappelijke ondersteuning.

2.5 De prestatievelden

Onder het begrip maatschappelijke ondersteuning valt een breed scala aan activiteiten. Denk bijvoorbeeld aan hulp aan ouderen en mensen met een handicap (zoals een rolstoel of aanpassingen aan een woning), sociaal cultureel werk (dorpshuizen, verenigingen, culturele activiteiten etc.) en maatschappelijke opvang (daklozenopvang, blijf-van-mijn-lijfhuizen). De Wmo maakt de gemeente verantwoordelijk voor maatschappelijke ondersteuning. Aan kwetsbare groepen moet extra aandacht besteed worden. De Wmo omschrijft maatschappelijke ondersteuning in negen prestatievelden:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten;
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden (5 functies: informatie en advies, signalering, toeleiding tot het jeugdzorgcircuit, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg op lokaal niveau);
3. Het geven van advies, informatie en cliëntondersteuning;
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder sociale pensions en vrouwenopvang;
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen;
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Samenvatting

- Meedoen van alle burgers aan alle facetten van de samenleving, wonen, werken, vrijetijdsbesteding etc. staat voorop;
- Wmo is een samenvoeging van de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten, onderdelen van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, subsidieregelingen, en de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg vanuit de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid;
- De inhoud moet voldoen aan een aantal voorwaarden die beschreven zijn in de Wmo;
- De gemeenten krijgen tot op zekere hoogte beleidsvrijheid;
- De Wmo omschrijft maatschappelijke ondersteuning in negen prestatievelden.

Hoofdstuk 3 Demografische gegevens en maatschappelijke ontwikkelingen

3.1 Maatschappelijke ontwikkelingen en belangrijke trends

De ontwikkeling van de maatschappij en de samenstelling van de Borsele bevolking zijn belangrijk bij het maken van Wmo- beleid.

Daarom geven wij een vooruitblik op de maatschappelijke ontwikkelingen en een aantal cijfers over wat we in Borsele kunnen verwachten met het oog op de Wmo.

Tabel 1. Overzicht van maatschappelijke ontwikkelingen

Vergrijzing en ontgroening	Borsele is een typische plattelandsgemeente die te maken krijgt met vergrijzing en ontgroening. In onze gemeente krijgen we ook te maken met een sterke vergrijzing. Verwacht wordt dat het aantal mensen boven de 75 jaar zal stijgen van 1395 mensen in 2005 tot 1527 mensen in 2015.
Stijgende hulpvraag	Van de 75-plussers zal een deel hulp nodig hebben. Deze groep dient extra aandacht te krijgen binnen de Wmo. Die groep zal toenemen vanwege de vergrijzing; de vraag naar zorg zal in de toekomst dus stijgen.
Mensen worden ouder en leven ongezonder	De gemiddelde leeftijd stijgt en de leefstijl van mensen wordt ongezonder. Daarom wordt verwacht dat meer mensen zullen kampen met chronische ziekten.
Wmo de komende 4 jaar in de koelkast	Het zorgstelsel in Nederland is veranderd met de komst van de basisverzekering en de Wet maatschappelijke ondersteuning. De regering heeft besloten om de Wmo de komende 4 jaar niet verder uit te breiden. Over het wel of niet overhevelen van de functie 'ondersteunende begeleiding' na 2008, zal de regering nog een besluit nemen.
Mensen blijven langer zelfstandig wonen	De ontwikkeling dat steeds meer mensen met beperkingen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen, zet door. Veel zelfstandig wonende senioren hebben een leeftijd van 80+. Zij hebben in veel gevallen hulp en zorg nodig. Mensen met een lichamelijke, geestelijke of verstandelijke beperking wonen, ook in Borsele, steeds vaker zelfstandig of in kleine groepen verspreid over een aantal dorpen.

iets doen voor je medemens is niet vanzelfsprekend	Het individu wordt steeds belangrijker in de samenleving. Mensen doen minder vanzelfsprekend iets voor elkaar. Met modern vrijwilligersbeleid is de kans groot dat mensen toch actief worden ten bate van anderen. De moderne vrijwilligers doen het liefst afgebakende klussen.
Meer werkende mensen, minder tijd voor je medemens	Hoe de Nederlandse economie zich de komende vier jaar gaat ontwikkelen, kunnen we niet voorzien. Duidelijk is dat steeds meer mensen een betaalde baan hebben. Dat betekent dat mensen minder tijd hebben om naast het werk sociale verbanden aan te gaan en anderen te helpen. Mensen hebben het 'druk'.
Personeel in de zorgsector	In de zorg zal een tekort aan arbeidskrachten ontstaan.

3.2 Demografische en sociale informatie over de gemeente Borsele

Kleine doelgroepen

Aandacht besteden aan kleine doelgroepen is een taak die de Wmo de gemeente oplegt. In bijgaande overzichten is een aanname berekening gemaakt van kleine doelgroepen. Het is de bedoeling dat de komende jaren een Wmo-monitor wordt opgetuigd door de provinciale ondersteuningsorganisatie Scoop. Er zal dan meer gericht onderzoek gedaan worden in de afzonderlijke gemeenten, zodat een meer specifiek beeld ontstaat van de werkelijke situatie en aanwezigheid van diverse doelgroepen.

Sociale informatie

Daarnaast is in beeld gebracht hoe de bevolkingsopbouw in Borsele is ten opzichte van Zeeland en Nederland. Daarbij is een overzicht gevoegd waarbij een aantal voor de Wmo belangrijke zaken, over de sociale samenstelling van de bevolking.

Prognose

Tenslotte is een prognose opgenomen van het te verwachten aantal 75-jarigen tot en met 2015.

Tabel 2. Demografische en sociale informatie gemeente Borsele (bron: Sociale atlas 2006, SCOOP)

	Borsele	Zeeland	Nederland
Bevolking (2005)			
Totaal alle leeftijden	22397	379.978,00	16.305.526,00
0-14 jaar	4721	69.400,00	3.008.574,00
15-29 jaar	3601	60.293,00	2.941.662,00
30-59 jaar	9752	164.291,00	7.242.527,00
60 tot 79 jaar	3542	68.054,00	2.539.190,00
80 en ouder	781	17.940,00	573.573,00
% 0-14 jaar	21,1	18,26	18,45
% 15-29 jaar	16,1	15,87	18,04
% 30-59 jaar	43,5	43,24	44,42
% 60 tot 79 jaar	15,8	17,91	15,57
% 80 en ouder	3,5	4,72	3,52
Groene druk %*	46,7	40,60	39,80
Grijze druk %**	23,7	28,50	22,80
Huishoudens (2005)			
Totaal particuliere huishoudens	8782	162.107,00	7.090.965,00
% eenpersoonshuishoudens	25	30,93	34,54
% eenoudergezinnen	4,8	5,30	6,26
gemiddelde huishoudensgrootte	2,54	2,31	2,27
Inkomen (2002)			
gemiddeld besteedbaar inkomen per inwoner (afgerond op 100 euro)	12100,00	12.600,00	12.900,00
Huishoudens met laag inkomen %	6,8	8,1	9,3
Opleidingsniveau (gemiddeld over 2001-2003)			
Opleidingsniveau bevolking 15-64 jaar, % lager onderwijs	32	39,37	36,69
Opleidingsniveau bevolking 15-64 jaar, % middelbaar onderwijs	49	43,19	40,70

Opleidingsniveau bevolking 15-64 jaar, % hoger onderwijs	19	17,03	22,23
Arbeidsparticipatie (2004)			
Netto arbeidsparticipatie % beroepsbevolking	68,3	63,7	65,0
Niet-werkend werkzoekend absoluut	472	11453	-
Niet werkend werkzoekend %	4,2	7,3	9,4
Langdurig werklozen %	1,8	3,3	4,7
Geloofsovertuiging			
% Rooms-Katholiek	29	21,27	
% Nederlands Hervormd	22	22,93	
% Gereformeerd	17	13,99	
% anders	2	5,43	
% geen geloof	30	36,37	
Uitkeringsafhankelijkheid			
Bijstand per 1000 huishoudens	15	37	51
Arbeidsongeschiktheid uitkering per 1000 inwoners 15-65 jaar	69	77	85
Werkloosheidsuitkering per 1000 inw 15-64 jaar	19	26	29
Wajong –ontvangers 18 –24 jaar absoluut	28	598	28830
Wajong per 1000 18-24 jaar	18	22	21
Vrijwilligers en mantelzorg			
Vrijwilligers % bevolking 16+, 2004	37	34	-
Mantelzorgers % bevolking 16+, 2004	18	17	

CB-definities:

* Groene druk

= De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 20 jaar ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

**Grijze druk

= De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20-64 jaar.

***Totale druk

= De verhouding tussen het aantal personen van 0-19 jaar en van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20-64 jaar.

Het gaat dus om de verhouding tussen de niet-actieven en de actieven(zij die het moeten " verdienen" in Nederland).

Tabel 3. Bevolking kernen Borsele 75 jaar en ouder

(absoluut, afgerond)

	75 tot 80 jaar	80 tot 85 jaar	85 tot 90 jaar	90 tot 95 jaar	95 jaar of ouder	totaal 75+
's-Gravenpolder	105	90	40	15	0	250
Hoedekenskerke	25	15	10	5	5	60
Kwadendamme	15	25	5	5	0	50
Baarland	15	10	5	5	0	35
Oudelande	20	5	10	0	0	35
Ellewoutsdijk	10	5	0	0	0	15
Driewegen	10	10	5	0	0	25
Ovezande	50	30	15	0	0	95
Nisse	10	15	0	0	0	25
's-heer Abtskerke	10	10	0	0	0	20
Heinkenszand	135	110	35	15	5	300
's-Heerenhoek	75	50	20	5	0	150
Borssele	30	30	15	0	0	75
Nieuwdorp zld	35	25	10	10	0	80
Lewedorp	65	50	35	20	10	180

Tabel 4. Prognose bevolking kernen Borsele 75 jaar e.o.

(absoluut, afgerond)

jaar	2000	2005	2015	+ of -
kern/wijk	75+	75+	75+	
's-Gravenpolder	245	250	324	+
Hoedekenskerke	55	60	56	—
Kwadendamme	65	50	38	—
Baarland	35	35	61	+
Oudelande	45	35	31	—
Ellewoutsdijk	30	15	17	+
Driewegen	30	25	16	—
Ovezande	95	95	65	—
Nisse	25	25	15	—
's-Heer-abtskerke	20	20	23	+
Heinkenszand	255	300	371	+

's-Heerenhoek	140	150	160	+ _—
Borssele	90	75	54	—
Nieuwdorp	75	80	77	—
Lewedorp	160	180	218	+
Totaal Borsele	1365	1395	1.527	+

Bron: SCOOP

Toelichting bij de prognose over de kernen:

Met name voor kleine kernen, wijken, dorpen kunnen relatief kleine, ('toevallige') bevolkingsontwikkelingen verhoudingsgewijs sterk doorwerken. Exactheid is mooi, maar zeker op microniveau is het aangeven van een trend belangrijker. Alle onderzoeksbureaus - ook Scoop - zijn dan ook zeer terughoudend met het maken van prognoses op kern/wijk/dorpsniveau. Uit de vergelijking (controle) met de recent door Provincie Zeeland opgestelde bevolkingsprognose blijken overigens minimale verschillen in de eindtotalen.

Tabel 5. Prognose WMO- en zorgdoelgroepen, Borsele
2005 – 2030 (absoluut)

	jaar:	2005	2010	2015	2020	2030
Doelgroep:						
Dementie						
(739 per 10 000 65 +)		228	246	280	309	373
Depressie						
(1110 per 10000 55-64 jr)		300	330	345	368	356
(1370 per 10000 65 -74 jr)		229	251	308	340	381
(1900 per 10000 75-84 jr)		204	203	213	238	327
Totaal depressie		733	784	866	945	1064
Zorg extra-muraal						
zorg op afspraak						
55-64 jaar		289	318	333	354	343
65-74 jaar		196	214	263	290	326
75-84 jaar		294	293	307	343	471
85 jaar eo		141	179	179	191	228
Totaal		920	1004	1082	1178	1367
intensieve zorg op afspraak						
55-64 jaar		38	42	44	46	45
65-74 jaar		30	33	40	45	50
75-84 jaar		35	35	37	41	57
85 jaar eo		31	40	40	42	50
Totaal		135	150	161	175	202
zorg op afroep						
55-64 jaar		13	15	16	17	16
65-74 jaar		32	35	43	47	53
75-84 jaar		72	72	75	84	115
85 jaar eo		69	87	87	93	111
Totaal		186	208	221	240	295
Totaal zorg extramuraal		1241	1362	1463	1593	1864
Verstandelijke beperking		74	75	76	77	78
licht 33 per 10 000 inwoners						

ernstig tot diep 33 per 10.000 inwoners		74	75	76	77	78
Lichamelijke beperkingen						
licht 1300	per 10000 inwoners	2918	2959	2989	3018	3074
matig 650	per 10000 inwoners	1459	1479	1494	1509	1537
ernstig 340	per 10000 inwoners	763	774	782	789	804
	totaal	5140	5212	5264	5317	5415
Overige doelgroep- en Zorg *						
Dak- en thuisloos	19 per 10000 inwoners	43	43	44	44	45
Zwerfjonger en	2,2 per 10.000	5	5	5	5	5
Alcohol- verslaafd	221,5 per 10000	497	504	509	514	524
Harddrug- verslaafd	17,1per 10000	38	39	39	40	40
Ambulante chronisch psychi- atrische patienten	31,6 per 10000	71	72	73	73	75
* = met name deze cijfers kennen (grote) regionale of lokale verschillen						

Bron: SGBO,bewerking SCOOP

Prognose hulp bij het huishouden

Prognoses voor de hulp bij het huishouden hebben we niet beschikbaar. Er vinden momenteel zoveel verschuivingen plaats in de zorgvraag en de zorgtoewijzing, dat we verwachten dat goede prognoses pas gemaakt kunnen worden als de effecten van de overdracht van de AWBZ naar de gemeente genormaliseerd zijn.

Hoofdstuk 4 Uitgangspunten gemeentelijke visie

4.1 Toekomstbeeld

Het college staat een samenleving voor ogen waarin iedereen zo zelfstandig mogelijk kan functioneren, maar ook een zorgzame samenleving, waaraan iedereen op zijn of haar manier een bijdrage levert en waarbij mensen naar elkaar omkijken. Een samenleving waarin mensen wel van elkaar verschillen, maar zoveel mogelijk dezelfde kansen hebben. Borsele moet een gemeente zijn waar mensen niet ongemerkt vereenzamen. Een gemeente waar een gehandicapte kan gaan sporten. Waar je een boodschap doet of de vuilnisemmer buiten zet voor de burens als dat nodig is. Waar mensen van alle leeftijden vrijwilligerswerk en mantelzorg verrichten. Waar kindermishandeling wordt aangepakt. Verreweg de meeste burgers hebben een geschikt huis, een baan en beschikken over voldoende financiële middelen. Slechts een kleine groep burgers heeft ondersteuning nodig. De inwoners zijn positief over de gemeente Borsele. Het is voor velen zelfs de ideale woonplaats.

4.2 Groeiproces

Met dit toekomstbeeld voor ogen staan we in Borsele voor een brede opgave. Deze opgave krijgt door de invoering van de Wmo een nieuwe impuls. Het college realiseert zich heel goed dat het geschetste beeld niet van vandaag op morgen of zelfs maar binnen de periode van dit eerste vierjarig beleidsplan gerealiseerd kan worden. De invoering van de Wmo zal in Borsele, net als in veel andere gemeenten, een groeiproces zijn. Gelukkig zetten ontzettend veel mensen en instellingen zich hier ook al voor in. De Wmo kan immers onmogelijk alleen door de bestuurders en ambtenaren van de gemeente Borsele worden gerealiseerd. Voor het welslagen van de Wmo is de inzet van de hele Borselse gemeenschap nodig: de ca. 22.500 inwoners en de organisaties en instellingen die hier actief zijn. Dat houdt ook in dat voor het beoordelen van de mogelijkheden niet alleen het gemeentelijke budget een factor is, maar zeer zeker het maatschappelijke kapitaal in Borsele als geheel.

4.3 Oproep

We vragen van iedereen in Borsele om binnen de eigen mogelijkheden 'mee te doen'. Wie een bijdrage levert aan de maatschappij, in de vorm van werk, een opleiding, vrijwilligerswerk of mantelzorg, maakt deel uit van sociale verbanden, heeft iets om trots op te zijn en over te vertellen en krijgt de kans om zich te ontplooien. Dit kan soms ook bijdragen aan het voorkomen of verminderen van gezondheidsproblemen.

4.4 Ambities

Wat wij willen bereiken en wat voor gemeente wij willen zijn, brengen wij onder woorden in de volgende drie ambities:

1. Actieve gemeente
2. Ondersteunende gemeente
3. Kansrijke gemeente met vitale dorpen

De taak die de gemeente voor zichzelf ziet weggelegd is vooral het voeren van regie, het samenbrengen van partijen en het enthousiast maken van inwoners. Wat niet wegneemt dat de gemeente er ook gewoon voor moet zorgen dat bepaalde dingen goed geregeld zijn, zoals bijvoorbeeld hulp bij het huishouden, een toegankelijk loket of het verstrekken van gehandicaptenvoorzieningen.

Het college hecht eraan om te benadrukken dat er op het terrein van de maatschappelijke ondersteuning al veel gebeurt in Borsele. Ontzettend veel mensen zetten zich hiervoor in; wat dat betreft zijn we een 'rijke' gemeente. De invoering van de Wmo biedt niet alleen een kans om verbeteringen door te voeren, maar ook om de bestaande successen en verworvenheden zichtbaar te maken en te koesteren.

4.5 Reeds gemaakte keuzes door de gemeenteraad

De gemeenteraad heeft in februari 2006 de kaderstellende notitie Borsele bereidt zich voor deel 2 vastgesteld. De gemeenteraad heeft toen gekozen voor een tweesporenbeleid. In eerste instantie zal de gemeente zich richten op het invoeren van de nieuwe taken. Daarnaast wordt, de reeds jaren geleden, in gang gezette koers om meer samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen wonen, zorg en welzijn aan te brengen uitgebouwd. Om dit voor elkaar te krijgen zijn door de gemeenteraad een aantal uitgangspunten geformuleerd:

- Duidelijkheid voor de burger
  - Maak regels niet te ingewikkeld
  - Geef zoveel mogelijk uitleg over de motiveringen die ten grondslag liggen aan de gemaakte keuzes

- Voorzieningeninformatie is toegankelijk en laagdrempelig
  - Het lokale loket moet beschikken over mogelijkheden voor persoonlijke informatie van mens tot mens. Daarnaast kan gebruik gemaakt worden van digitale mogelijkheden.

- Zo min mogelijk bureaucratie
  - Zorg voor korte heldere procedures

- Efficiënte zorg- en dienstverlening
  - Het twee vliegen in één klap principe. Zoveel mogelijk zorg- en dienstverlening combineren.

- Collectieve voorzieningen voor de grootste doelgroep en individueel maatwerk voor de zwaarste doelgroep
  - Daar waar mogelijk zal naar oplossingen moeten worden gezocht in de collectieve voorzieningen. Mede met het oog op de betaalbaarheid. Alleen voor die mensen waarvoor dat echt geen oplossing biedt, kan een individuele voorziening worden verstrekt.

- Betrokkenheid belangenbehartigers

We zijn inmiddels anderhalf jaar verder. De gemaakte keuzes van 2006 zijn nog steeds zeer actueel en bruikbaar. Deze worden dan ook ongewijzigd gehandhaafd.

4.6 Het collegeprogramma 2006-2010

Het collegeprogramma 2006-2010 geeft een aantal uitgangspunten weer op het terrein van maatschappelijke samenhang die mede als basis dienen voor het Wmo-beleidsplan. De van belang zijnde geciteerde tekst luidt als volgt: "het sociaal culturele leven wordt in al haar verscheidenheid gestimuleerd ter bevordering van gemeenschapszin en medeverantwoordelijkheid voor de lokale samenleving. Eigen verantwoordelijkheden delen met anderen, meewerken en meedoen, een netwerksamenleving met vrijwilligers en mantelzorgers, maatschappelijke ondersteuning om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen functioneren, zijn zaken die de komende periode in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning extra inspanningen vergen. Behoud van solidariteit in de samenleving tussen rijk en arm, oud en jong, mensen met en zonder betaald werk, één en tweeverdieners is het uitgangspunt. Individueel maatwerk en een vangnet voor hen die door kwetsbaarheid niet in staat zijn mee te doen is uitgangspunt."

Het college van burgemeester en wethouders heeft deze uitgangspunten vertaald in een reeks doelstellingen die gedurende de periode dat het collegeprogramma beslaat gerealiseerd moeten worden. Deze zijn verwerkt in de teksten over de prestatievelden die verderop in deze nota zijn opgenomen.

4.7 “De meetlat”

Tijdens de voorbereiding van dit beleidsplan is veel nagedacht over de manier waarop een gemeente gewenste veranderingen en dan met name verbeteringen in bestaande, zo gegroeide situaties, tot stand kan brengen. Steeds opnieuw loopt de gemeente tegen zaken aan waarover ze blijft verzuchten “Kan dat nu niet praktischer opgelost worden?” “Waarom wordt er toch zoveel langs elkaar heen gewerkt?” of “Moet de gemeente dan alles voor de inwoners oplossen?”

Deels kan de gemeente daar zelf wat aan veranderen door het initiatief te nemen en er met de betrokkenen afspraken over te maken. Deels komt het aan op de inwoners of betrokken instellingen, die zich bewust moeten worden van de lastige situaties en vervolgens over oplossingen na moeten denken. Daarbij is het van belang het groter geheel in ogenschouw te nemen. Kortom, de gemeente wil eigenlijk zichzelf, inwoners en instellingen aansporen om eens wat verder te kijken dan het eigen belang.

Het lijkt ons een goed idee om de komende vier jaar alle prestatievelden langs een zogenaamde “meetlat” te leggen. We gaan dan op alle fronten voorzichtig, doch vastberaden aan de slag om op een aantal cruciale punten, waarvan wij denken dat iedereen er wat aan heeft, het beleid die kant op te sturen.

A. Integraal werken, samenwerking en samenhang

In het Borselse beschikken we al over heel wat nota's op diverse deelreinen. Ook wordt er momenteel nog aan een aantal nota's gewerkt. Het is nu de kunst om met dit beleidsplan de verbindende lijnen te trekken, zonder tot in details alle deelreinen te willen invullen. Onze ervaring is dat het samen ontwikkelen met de betreffende doelgroep van de deelreinen tot goede resultaten in de praktijk leidt.

In de regel wordt er binnen onze nog relatief kleine organisatie op ambtelijk en bestuurlijk niveau al behoorlijk integraal gewerkt. Op een aantal terreinen is dit een zeer bewuste keuze, omdat het een duidelijk bewezen meerwaarde heeft voor de inhoud van het geleverde product. Te noemen zijn bijvoorbeeld:

- Op het terrein van woon-, zorg- en welzijnsbeleid is een samenwerkingsstructuur door het college vastgelegd, waarbij alle van belang zijnde afdelingen op het gemeentehuis samenwerken, maar ook de zorgaanbieders en inwoners meedenken. Gebleken is dat dit zeer effectief werkt en dat de Borselse burgers er baat bij hebben. Er ligt een Lokaal beleidsplan wonen, zorg en welzijn, dat onderdeel uitmaakt van de integrale woningbouwplanning. Jaarlijks wordt het plan naar behoefte bijgesteld. Er wordt druk gebouwd aan zorgwoningen en seniorenwoningen in vele dorpen van onze gemeente. Daarnaast wordt gewerkt aan het opzetten van een zorgstructuur in de vorm van dorpsteams. We hopen in 2010 de gehele opgave van het plan te hebben uitgevoerd.
- Door alle beleidsterreinen die te maken hebben met jeugd op elkaar af te stemmen is een integraal jeugdbeleid vorm gegeven.
- Ook bij het ontwikkelen van bestemmingsplannen wordt gewerkt met alle betrokken disciplines van ruimtelijke ordening tot welzijn, milieu, recreatie en woonomgeving. Bovendien schrijft de Wet op de Ruimtelijke Ordening voor dat in een zeer vroeg stadium bewoners betrokken moeten worden in de planontwikkeling.

We vinden dat we eenzelfde werkwijze ook mogen vragen van betrokken instellingen, professionals en inwoners bij de Wmo. Integraal werken, ketensamenwerking en samenhang voorkomt dat mensen niet gezien worden, dat zaken niet op elkaar aansluiten, dat mensen heen en weer gestuurd worden en last but not least, dat sprake is van geldverspilling.

B. Participatie

Zoals we hiervoor al hebben aangegeven hebben we een traditie van participatie en we vinden het belangrijk om deze voort te zetten. Door alle werkgebieden heen zal steeds een belletje moeten gaan rinkelen bij onszelf, betrokken instellingen, professionals en inwoners wanneer participatie van inwoners noodzakelijk is. We zullen ons hiervoor actief inzetten. Dat zullen we in het ene geval doen door subsidievoorwaarden te stellen en in gevallen waar we dat niet kunnen door betrokkenen er op te wijzen dat participatie belangrijk is voor het draagvlak van een voorziening en de kwaliteit van het eindproduct.

C. Eigen verantwoordelijkheid van de burgers

Een gevoelig onderwerp om bespreekbaar te maken is de eigen verantwoordelijkheid van de burgers. Voor een gemeente is het een steeds terugkerende vraag. Waar begint de verantwoordelijkheid van de gemeente om mensen te hulp te komen? Wat kan iemand normaal gesproken zelf regelen. In principe is ieder mens de stuurman van zijn of haar eigen leven. Mensen moeten zoveel mogelijk zorg en ondersteuning in hun eigen leefomgeving regelen. Alleen als iemand door een beperking of ziekte het zelf niet meer kan en de familie en mensen uit de naaste omgeving niet meer kunnen bijspringen, komt de gemeente om de hoek kijken en dient ondersteuning te bieden. Daardoor worden mensen in staat gesteld zelfstandig te kunnen participeren in de maatschappij.

Als gemeente, betrokken instellingen, professionals en inwoners kunnen we er veel aan doen om mensen in staat te stellen zelf de regie over het eigen leven te nemen. In het basisonderwijs is het al jaren gebruikelijk te werken vanuit de filosofie: Help ze het zelf te doen! Voor volwassenen is dat uitgangspunt net zo belangrijk. Er is b.v. een tendens gaande om ook volwassenen met een chronische ziekte te helpen het zelf te doen. Door bijvoorbeeld toepassing van nieuwe techniek en mensen daar op een actieve wijze mee vertrouwd te maken, is het mogelijk dat het leven met een aantal chronische ziekten veel dragelijker wordt. Dit kan er zelfs aan bijdragen dat mensen zich weer in het maatschappelijk verkeer kunnen begeven. Een goed voorbeeld is de vooruitgang die geboekt is in de diabeteszorg. Dit terrein zal de komende jaren meer verkenning behoeven. We willen het stimuleren door zelf het goede voorbeeld te geven daar waar mogelijk, maar ook anderen er op te wijzen dat het van belang is mensen te helpen de eigen verantwoordelijkheid te kunnen nemen.

D. Interactief

Om burgers zo goed mogelijk betrokken te houden bij de maatschappij is het van belang dat de gemeente een visie ontwikkelt op het terrein van Informatie, Communicatie en Technologie. ICT is met name bedoeld om mensen met elkaar in contact te brengen en communicatie tot stand te brengen, onafhankelijk van plaats, tijd of afstand.

Binnen het gemeentehuis wordt momenteel gewerkt aan een digitaal bouwloket dat halverwege 2008 "de lucht in gaat". Voor het Zorgloket Inzet wordt gewerkt aan de invoering van een interactief systeem waarbinnen burgers met medewerkers via de computer kunnen communiceren met een loketmedewerker. Ook is het mogelijk formulieren te downloaden en een databank met allerlei nuttige informatie te raadplegen. Stapsgewijs wordt het systeem operationeel gemaakt. Eind 2007 moet deze operatie voltooid zijn. Het goed opleiden van de mensen die ermee moeten werken en het up to date houden van de gegevens is een niet te verwaarlozen aandachtspunt bij dit onderwerp.

Van andere bij de Wmo betrokken instellingen en professionals mogen we ook verwachten dat de interactieve ontwikkelingen doorzetten. Daar waar dat niet het geval is zullen we aandacht vragen voor deze problematiek.

4.8 Aanpalende terreinen

WWB/Wmo

Er is een grote overlap in doelgroepen van de Wet werk en bijstand (Wwb) en de Wmo. De Wwb richt zich op burgers die (nog) niet in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. De gemeente betaalt de bijstandsuitkering van deze mensen. Hieronder vallen jongeren, ouderen, alleenstaande ouders, niet-westerse allochtonen en mensen met een beperking. De Wmo richt zich onder andere op burgers die (nog) niet op eigen kracht kunnen meedoen aan de samenleving. Dit zijn ook vaak mensen die ook onder de Wwb vallen en een uitkering hebben. Het feit dat de gemeente nu financieel en inhoudelijk verantwoordelijk is voor zowel de Wwb, als de Wmo, biedt kansen om de mensen uit deze doelgroep te activeren. De gemeente kan bijstandsccliënten met drang en mogelijk zelfs met dwang maatschappelijke ondersteuning bieden, met als doel uitstroom uit de bijstand te bevorderen. De komende jaren zullen we de mogelijkheden, die de combinatie van beide wetten bieden, onderzoeken.

Openbaar vervoer/Wmo

Als mensen willen deelnemen aan de samenleving hoort daar ook de mogelijkheid van vervoer bij. Naast de individuele vervoersvoorzieningen, die vallen onder de Wmo-verordening is het van belang dat er goed openbaar vervoer is, waar iedere inwoner gebruik van kan maken. De gemeente heeft geen zeggenschap over het openbaar vervoer. Dat is een taak van de provincie. Wat we wel steeds zullen blijven doen is de knelpunten die zich in Borsele voordoen, actief onder de aandacht brengen van het provinciebestuur. Daarnaast zullen we de komende periode onderzoeken of er mogelijkheden zijn tot afstemming van diverse vervoersvoorzieningen die in onze gemeente aanwezig zijn, busjes taxi's etc. Ervaring uit het verleden leert dat dit is een behoorlijk complexe zaak is, waarvan niet direct juichende resultaten te verwachten zijn. Dit neemt echter niet weg dat het toch goed is om de situatie in zijn huidige omvang nog eens onder de loep te nemen.

Ruimtelijke Ordening en volkshuisvesting

Bestemmingsplannen worden ontwikkeld, omdat mensen er kunnen gaan wonen in voor hen geschikte huizen en een aantrekkelijke woonomgeving die past bij het leefpatroon. Zoals reeds opgemerkt onder het kopje meetlat wordt er op gebied van welzijn, wonen en zorg intensief samengewerkt. De gemeente bouwt in eerste instantie voor haar eigen inwoners en weet de wensen van die inwoners te vertalen in bestemmingsplannen en woningbouwplanningen die aansluiten bij de behoefte. De lopende samenwerkingsstructuur willen we voortzetten.

Gezien de toenemende vergrijzing in Borsele, is het van belang dat we ook de eigen verantwoordelijkheid van de inwoners stimuleren op het gebied van bouwen en wonen. We willen stimuleren dat inwoners levensloopbestendig gaan bouwen. Als mensen bij het ouder worden gebreken krijgen, kunnen ze langer in het eigen huis blijven wonen. In de stedenbouwkundige plannen moet de gemeente op haar beurt dan, in het verkavelingsprogramma, rekening houden met de mogelijkheid om een volledig woonprogramma op de begane grond te kunnen realiseren, als dat nodig is. Het is ook van belang hier een actieve houding in aan te nemen, voor de beheersbaarheid van de individuele woningaanpassingen. De gemeente streeft er naar om de woningvoorraad beter geschikt te maken voor mensen met een functiebeperking.

De opplus-regeling, Woon+++Borsele, is één van de stimulansen die we geven om burgers zelf bewust te maken van de mogelijkheden in de bestaande woningen. Met wat kleine aanpassingen wordt een bestaand huis een stuk comfortabeler en meer bewoonbaar voor mensen met een functiebeperking. De gemeente stimuleert dit door het verstrekken van een kleine vergoeding. Een team van deskundige vrijwilligers gaat naar de mensen thuis om samen met de bewoners het huis te bekijken en voorstellen te doen tot verbetering. De regeling is recent van start gegaan, maar vele inwoners hebben de weg naar het Steunpunt vrijwilligers en mantelzorgers, waar de regeling wordt uitgevoerd, al weten te vinden. Het gemeentelijk volkshuisvestingsplan bevat een scala aan aanbevelingen die we in deze nota niet willen herhalen. Ze passen allen prima in de filosofie van de Wmo en zullen de komende jaren stapsgewijs worden uitgevoerd.

Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV)/ gezondheidszorg/Wmo

De invoering van de Wmo raakt het werkterrein van de openbare gezondheidszorg. Volgens de WCPV heeft de gemeente de taak de gezondheid van haar inwoners te beschermen, te bewaken en te bevorderen. De gemeente is verplicht iedere vier jaar een nota lokaal gezondheidsbeleid te maken met daarin de ambities, keuzes en prioriteiten op het gebied van volksgezondheid en preventie.

Onze samenleving kent verschillende kwetsbare inwoners. Dit komt doordat zij niet zelfredzaam zijn. Diverse zaken kunnen hier de oorzaak van zijn: werkloosheid, slechte beheersing van de Nederlandse taal, slechte woning, schulden, psychische problemen, verslaving, beperkte sociale vaardigheden enzovoorts... Kwetsbare mensen hebben vaak een combinatie van problemen. Gezondheidsklachten zijn daar vaak een onderdeel van. De overheid en de betrokken instanties benaderen deze problemen nogal eens afzonderlijk. Maar de verschillende problemen hebben met elkaar te maken. B.v. mensen kunnen geholpen worden met problemen rond overgewicht, maar als dit het gevolg is van eenzaamheid, komt het probleem vanzelf weer terug. Het vergt daarom bijzondere inspanning om met een effectieve oplossing voor de problemen te komen. Voor de gemeente is het de uitdaging om beleid te ontwikkelen dat een samenhangend antwoord geeft op sociaal maatschappelijke- en gezondheidsproblemen en het voorkomen ervan. GGD Zeeland, maar zeker ook de sector van de eerste lijnszorg (b.v. huisartsen) kunnen een rol vervullen in realiseren van oplossingen.

Met het opstarten van het project Kijken achter de geraniums en het project dorpteams , is een begin gemaakt met het aanbrengen van samenhang tussen uitvoerend werkers in de praktijk van alle dag, die direct ten goede komt aan de inwoners van Borsele.

De komende vier jaar zullen we daar waar mogelijk kansen van koppeling van beleid werkende weg oppakken. Er moet volgend jaar weer een nieuwe gezondheidsnota worden gemaakt, dus ligt het voor de hand om op dat moment ook verbanden in beeld te brengen.

Onderwijs /Wmo

Met het onderwijs is er een staande zorgstructuur (=RMC) rond leerlingen die dreigen uit te vallen. Scholen zijn belangrijke partners in het signaleren van opvoedingsproblemen en hebben Sociaal Medische Teams in het voortgezet onderwijs en consultatieteams in het basisonderwijs. In de recent door de gemeenteraad vastgestelde Lokale Educatieve Agenda(=onderwijs nota)is vastgelegd dat een kwaliteitsslag gemaakt zal worden door de consultatieteams om te vormen tot Zorg Advies Teams en het toezicht op de leerplicht te intensiveren. Er is een regelrechte relatie met prestatieveld 2 met betrekking tot jeugd.

Samenvatting

- Borsele moet een ideale woonplek zijn, waar mensen naar elkaar omzien;
- We roepen iedereen op een bijdrage te leveren aan de maatschappij;
- De invoering van het Wmo beleid is een groeiproces;
- De gemeente wil een actieve, ondersteunende gemeente zijn, waar aan de inwoners en instellingen veel kansen geboden worden en vitale dorpen aanwezig zijn;
- De gemeenteraad heeft duidelijke keuzes gemaakt die aan de basis liggen van het Wmo-beleid;
- Het collegeprogramma 2006-2010 geeft prioriteit aan maatschappelijke samenhang;
- “De Meetlat” als nieuw instrument om gewenste veranderingen ook daadwerkelijk tot stand komen;
- de Wmo heeft raakvlakken met andere werkterreinen: Wet werk en bijstand, openbaar vervoer, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheidszorg en onderwijs

Hoofdstuk 5 Prestatieveld 1: Bevorderen sociale samenhang en leefbaarheid.

5.1 Omschrijving

Binnen dit prestatieveld gaat het in algemene zin om doelgroepenstimulering, leefbaarheid, sociale samenhang en participatie, maar het sleutelwoord is “leefbaarheid”.

Met het begrip leefbaarheid wordt aangegeven hoe aantrekkelijk en/of geschikt een gebied of gemeenschap is om er te wonen. Het is deels een uitgesproken subjectief begrip en de betekenis is sterk afhankelijk van tijd, plaats en persoon.

Bij de beoordeling van leefbaarheid spelen een aantal aspecten een rol. In ieder geval horen daar de volgende toe.

- De aanwezigheid van voldoende voorzieningen;
- Aspecten die de mate van (sociale) veiligheid bepalen;
- De kwaliteit van de openbare ruimte;
- Sociale kenmerken;
- De mate waarin men het gevoel heeft invloed uit te kunnen oefenen op de kwaliteit van de leefomgeving (participatie).

5.2 Visie

De maatschappij is meer individualistisch geworden, ze vergrijsst en tegelijkertijd ontgroent ze.

Deze maatschappelijke ontwikkelingen zetten sociale netwerken onder druk. Sociale samenhang, investeren in kwetsbare groepen en deelname aan het maatschappelijk leven voor iedereen, is uitgangspunt: Iedereen telt mee! De gemeente is verantwoordelijk voor het bevorderen van een betrokken sociale samenleving op haar grondgebied. Ze doet dit niet alleen, maar samen met maatschappelijke organisaties en haar burgers. Eigen verantwoordelijkheid delen met anderen, meewerken en meedoen, een netwerksamenleving met vrijwilligers en mantelzorgers om de randvoorwaarden te kunnen realiseren die nodig zijn voor inwoners om zolang mogelijk zelfstandig en plezierig in de eigen woonomgeving te kunnen wonen. De burgers zullen het zelf moeten doen! Zonder hun inbreng, wilskracht en inspanning heeft het van gemeentewege opbouwen en in standhouden van voorzieningen geen zin. We doen het samen, maar ieder in de eigen rol en naar eigen vermogen.

De rol van de gemeente is onderverdeeld in een aantal acties.

- Initiëren en stimuleren
- Onderhoud en beheer
- Ondersteuning
- Aansturing en regie
- Subsidiering (met als doel: stimulering, instandhouding, exploiteren of ondersteuning)

Uitgangspunt hierbij is dat de belangen van de individuele dorpen meewegen in de bestuurlijke besluitvorming. Daarom wordt er veel waarde gehecht aan de intermediaire rol en de functie van dorpsraden. Daar het eerste prestatieveld zo breed is, komt er daarnaast in ieder adviesorgaan van de gemeente wel een onderdeel terug. Zo zal te allen tijde het advies of de inspraak van de Seniorenraad, de Jongerenraad, de Culturele Raad, de Sportraad en de Wmo-raad op onderdelen kunnen worden gevraagd of serieus worden ingewacht. De informatie die verkregen wordt door de dorpsbezoeken, door de raads-inspraakacties en het raadsledenspreekuur, door het Voormannenspreekuur en de algemene schriftelijke informatie-uitwisseling met de burger is in dit kader ook van grote waarde.

5.3 Stand van Zaken

De aanwezigheid van voldoende voorzieningen

- Op alle kernen minstens één school
- Combinaties met Peuterspeelzaal en Kinderopvang (Brede school) daar waar mogelijk
- Op alle kernen is een dorps huis (met daarin ook sportaccommodaties en voorzieningen voor amateur kunst en cultuur)
- Op alle kernen is een ouderensoos en een jeugdsoos
- Er zijn in nagenoeg alle kernen: sportvelden, tennisbanen, gymzalen
- Er zijn 40 speelveldjes, op elke kern een speeltuinvereniging en een speeltuin
- De mate van (sociale) veiligheid
  - Eis inbraakwerendheidsklasse in het Borselse Bouwbesluit
  - Projecten ter preventie van genotsmiddelen gebruik (alcohol en drugs)
  - Projecten i.s.m. de politie ter preventie van crimineel gedrag bij jongeren
  - Aandacht door gemeente en Jongerenraad voor integrale veiligheid (werkgroep)
  - Uitvoering van het Verkeerscirculatieplan op alle dorpen
  - Uitvoering van het Beleidsplan openbare verlichting
  - Uitvoering Jopplan (procedures) daar waar gewenst
  - Beschikbaar hebben van het project Woonherkansen en Bemoezing
- De kwaliteit van de openbare ruimte
  - Uitvoering van het Groenstructuurplan
  - Toepassen van het Beeldkwaliteitsplan
  - Het monitoren van leegstand met name in de sociale sector
  - Waar nodig het op kwaliteit brengen van de leefomgeving ter bevordering van eigen onderhoud door de inwoners
  - Intensieve aandacht onderhoud speeltoestellen
  - Aandacht onderhoud kunstwerken
- Sociale kenmerken
  - Een bloeiend verenigingsleven.
  - Het maatschappelijke leven wordt gesubsidieerd (Algemene subsidieverordening).
  - Ondersteuning van verenigingen en vrijwilligers door het Steunpunt Vrijwilligers en Mantelzorg.
  - Goed gebruik en een goede bezetting van de dorps huizen.
  - Alle dorpen hebben een ouderensoos en een jeugdsoos.
  - Mogelijkheden initiatieven uit te voeren via het leefbaarheidsfonds van R&B wonen en de subsidiepot "Maak werk van je idee".
  - Er zijn traditionele jaarlijkse evenementen, Oranjefeesten, carnavalsvieringen, kermissen, wielervedstrijden, culturele manifestaties, festivals en feesten.
  - De seniorenraad, de Jongerenraad en de Culturele Raad organiseren jaarlijks diverse sociaal-culturele activiteiten voor hun doelgroep.
  - Jaarlijks kunnen de Borselse kinderen op Kinderkamp. Op een aantal dorpen zijn er kindervakantieweken.
- De mate waarin burgers van Borsele invloed uit kunnen oefenen
  - Er is een Wmo-raad, Seniorenraad, Jongerenraad, Culturele Raad, Sportraad en er zijn Dorpsraden (nota Evenwichtig besturen)
  - Raadsledensprekuren en insprekrecht
  - Per dorp zijn er voormannensprekuren (m.b.t. de woonomgeving)
  - Het bestaan van het Leefbaarheidsfonds en de campagne "Maak werk van je idee"

5.4 Doelstelling

In standhouden van de voorzieningen die we hebben (zie onder Stand van Zaken) en in standhouden of versterken van de kwaliteit van de voorzieningen die we hebben.

5.5 Knelpunten

Individualisering van de samenleving hetgeen inspanningen vraagt om het verenigingsleven, zo belangrijk voor de sociale cohesie, in stand te houden met voldoende vrijwilligers.

De vergrijzing, waardoor het gebruik van voorzieningen door jongere inwoners minder wordt en dus de instandhouding, met name ook uit kosten oogpunt, in gevaar kan komen.

De toegenomen arbeidsparticipatie van vrouwen en het feit dat jongeren steeds vaker verder van de ouders af gaan wonen, zorgt er voor dat het aantal voldoende inzetbare mantelzorgers problematische laag kan gaan worden.

5.6 Acties en tijdpad

Onderzoek Universiteit van Amsterdam naar de leefbaarheid van onze dorpen	Resultaten onderzoek 1 ^e kw. 2008
Masterplan Ovezande, waaronder de verbouw van het dorps huis en de bouw van een Brede school.	Dorps huis gereed in 2009 Brede school gereed in 2010
Bouw Brede school 's-Heerenhoek	Gereed 2008
Complex De Zwake 's-Gravenpolder Incl. zorgwoningen, verpleeghuisplaatsen, sporthal, bibliotheek en commerciële ruimten	Gereed 1 ^e kw. 2009
Realisatie Brede school Borssele	Gereed 2008
Verbouw dorps huis Oudelande zodat combinaties kunnen worden gemaakt resulterend in een Brede School in Oudelande	Gereed 2008
Bouw jeugdsoos De Stenge Heinkenszand	Gereed 1 ^e kw. 2008
Uitvoeren werkplan Seniorenraad Borsele	Jaarlijks
Uitvoeren sportnota	Gerealiseerd 2011
Uitvoeren werkplan Jongerenraad Borsele	Jaarlijks
Uitvoeren werkplan Culturele raad Borsele	Jaarlijks
Afsluiten van subsidiecontracten met besturen van dorps huizen	2008
Verdergaande samenwerking/fusie van de Stichting Peuterspeelzalen Borsele met de Stichting Kinderopvang de Bevelanden ter instandhouding van de kindercentra voorzieningen op de dorpen d.m.v. een samenwerkingscontract	gereed in 2008
Uitvoering van samenwerkingsprojecten in meerdere dorpen in het kader van Buurt, Onderwijs en Sportproject (BOS). Diverse activiteiten o.l.v. een coördinator	Start 2008 – eind 2011
Naar aanleiding de conclusies van het leefbaarheids onderzoek door de Universiteit van Amsterdam zal bezien worden of er aanleiding is tot het ondernemen van actie.	2009

5.7 Betrokken partijen

Met al de volgende partijen wordt vaak of minder vaak maar in ieder geval gestructureerd overleg gevoerd. Al dan niet tijdelijk gedurende projecten c.q incidenteel (*) of structureel (**)

Werkgroep Brede school Oudelande (*), Werkgroep Brede school Ovezande (*), Werkgroep Brede school 's-Heerenhoek (*), Werkgroep Jeugdsoos achter de Stenge (*), Sportfondsen Borsele (**) en (*), Stichting Peuterspeelzaalwerk Borsele (**) en (*), Stichting Kinderopvang de Bevelanden (*), Seniorenraad (**), Jongerenraad (**), WMO-raad(**), Culturele raad (**), Sportraad (**), Dorpsraden (**), BiblioOosterschelde (*), Samenwerkingsverband Welzijnzorg Oosterschelderegio (**), Politie (**), R&B wonen (*), Schoolbesturen (**) en diversen uit het Verenigingsleven (*).

5.8 Prestatie indicatoren

In 2008 zijn er 8 Brede scholen

In 2008 zijn van deze Brede scholen er 7 ook in steen

In 2009/2010 zijn van deze Brede scholen er 8 ook in steen

In 2008 zijn er 4 jeugdgebouwen (zelfstandige jeugdsozen)

In 2008 zijn er voor alle dorpshuizen subsidiecontracten (14) afgesloten

In 2008 is er een gestandaardiseerd samenwerkingsverband (contract) tussen de SKB en de SPB. Alle bestaande kindercentra (t.o.v. 2007) zijn in 2008 nog in stand.

In 2009 is het dorpshuis in Ovezande verbouwd en aangepast aan de kwaliteitseisen van deze tijd.

In 2009 is het sportcomplex (voetbal en tennis) in Ovezande volledig vernieuwd.

De activiteiten uit de werkplannen van de Seniorenraad ,de Jongerenraad en de Culturele Raad worden jaarlijks uitgevoerd. Uit de jaarverslagen van deze raden blijkt het aantal activiteiten en het aantal bezoekers aan de activiteiten.

Activiteiten in het kader van het BOS-project zijn in 2008 gestart.

Hoofdstuk 6 Prestatieveld 2: Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met het opgroeien en ondersteuning van ouders met problemen met opvoeden

6.1. Omschrijving

De gemeente is verantwoordelijk voor de ondersteuning van jongeren wanneer zij vragen hebben over het opgroeien. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor de ondersteuning van ouders wanneer zij vragen hebben over de opvoeding.

Deze ondersteuningsmogelijkheden zijn onderdeel van het preventieve jeugdbeleid. De gemeente is verantwoordelijk voor dit beleid. De geïndiceerde jeugdzorg (zoals Bureau Jeugdzorg) is de verantwoordelijkheid van de provincies.

De gemeente Borsele wil dit prestatieveld echter niet zien als een apart onderdeel van het beleid. Ondersteuning bij opgroeien en opvoeding is daarom een onderdeel van het gemeentelijk geïntegreerd jeugdbeleid. Alles wat met jeugd te maken heeft maakt deel uit van dit beleid. Buiten het beleid rond opgroeien en opvoeden kan ook worden gedacht aan beleid op gebied van sport, onderwijs, sociale zaken en veiligheid.

Door dit prestatieveld is er dus een duidelijke koppeling tussen het integrale jeugdbeleid en de Wmo-beleidsnota.

6.2. Visie op opgroeien en opvoeden

Een goede investering in de jeugd zal maken dat zij opgroeien tot evenwichtige volwassenen, die later hun positieve bijdrage leveren aan de maatschappij van hun eigen generatie.

De jeugd moet de kans krijgen om zich te kunnen ontwikkelen tot personen die op zelfstandige en volwaardige wijze deel kunnen nemen aan de samenleving.

Door een goed en duidelijk geïntegreerd jeugdbeleid te beschrijven en uit te voeren, zal de gemeente Borsele een gemeente zijn waar de jeugd en hun ouders graag willen wonen en werken.

6.3. Stand van zaken

Binnen de gemeente Borsele wordt al veel aandacht gegeven aan beleid rondom de jeugd, o.a. door de opzet van brede scholen, het onderwijsachterstandenbeleid, het kleine kernenbeleid, opvoedondersteuning, de Jongerenraad Borsele en recent de sportnota. Dit integraal jeugdbeleid staat beschreven in verschillende nota's. Een bundeling van deze beleidsnotities tot een integraal jeugdbeleid is in september 2007 tot stand gekomen door de Integrale jeugdnota 2007 / 2011. Deze nota geeft aan welke richting de gemeente op wil. Het is belangrijk om via deze nota een beeld te geven aan bestuurders en inwoners over de ontwikkelingen rondom integraal jeugdbeleid.

De prioriteit op gebied van integraal jeugdbeleid ligt in volgorde van belangrijkheid op de volgende speerpunten:

- Het tot stand brengen van een Centrum voor Jeugd en Gezin;
- De bestrijding van onderwijsachterstanden;
- De ondersteuning in weerbaarheidstrainingen en het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld voor kinderen;
- Het stimuleren van bewegen op school;
- Het onderwijsbeleid dat beschreven wordt in de Locale Educatieve Agenda;
- Het aanvullen van het takenpakket van de leerplichtambtenaar met de zorgfunctie;
- Het stimuleren en ondersteunen van jongeren en vrijwilligerswerk;
- Onderzoeken of "7 tot 7 diensten" een mogelijkheid voor de gemeente zijn. Deze diensten zijn dan van 7.00 uur tot 19.00 uur beschikbaar binnen de gemeente.

De raad heeft aangegeven dat de eerste 6 punten prioriteit hebben in het opstellen van het integrale jeugdbeleid, maar dat de andere twee speerpunten het ook zeker waard zijn om in de toekomst onderzocht te worden.

In september 2007 is de Integrale jeugdnota "Wie de Jeugd heeft, heeft de toekomst" aangeboden aan de raad. In deze nota staat het beleid beschreven hoe om te gaan met de diverse speerpunten.

De nota's waarin beschreven staat hoe de opzet zal worden van het lokale Centrum voor Jeugd en Gezin en de Lokale Educatieve Agenda (LEA) zijn in september 2007 aan de gemeenteraad aangeboden.

In mei 2006 is een onderzoek gepresenteerd waarin beschreven staat dat de structuur van de preventieve jeugdzorg (wettelijk een gemeentelijke taak) in Zeeland beter en meer gestructureerd georganiseerd zou moeten worden. Dit onderzoek is uitgevoerd op verzoek van de 13 gemeenten in Zeeland en de provincie.

De 13 gemeenten hebben toen het initiatief genomen tot de oprichting van de Task Force Jeugd Zeeland. Door deze Task Force, bestaande uit overleggen tussen bestuurders, ambtenaren en (zorg) aanbieders, wordt onderzocht hoe de samenwerking tussen de diverse organisaties, het provinciaal preventief jeugdbeleid, anders gestructureerd en beter georganiseerd kan worden.

Wel moet duidelijk gesteld worden dat het integrale jeugdbeleid niet alleen op negatieve zaken gericht is. Een groot percentage van de jongeren groeit probleemloos op en ook daar is het integrale jeugdbeleid op gericht.

6.4. Doelstellingen

In de Integrale jeugdnota staan de doelstellingen op gebied van prestatieveld 2 voor de gemeente Borsele beschreven. Deze doelstellingen zijn vanzelfsprekend ook van toepassing voor het 4 jarenbeleidsplan voor de Wmo.

Hoofddoelstelling voor prestatieveld 2 is: In 2009 is er een Centrum voor Jeugd en Gezin operationeel binnen de gemeente Borsele, waarin ondersteuning van ouders en kinderen in het proces van opvoeden en opgroeien en een bijbehorende gezonde leefstijl van de jeugd gestructureerd georganiseerd zijn.

Subdoelstellingen hierin zijn:

Uiterlijk eind 2007 wordt een keuze gemaakt voor de opzet van een lokaal CJG. In 2008 is er in de gemeente Borsele een CJG operationeel.

In de LEA staan afspraken tussen gemeente en schoolbesturen over de door de Wet Onderwijsachterstandenbeleid verplichte onderdelen en de vroeg- en voorschoolse educatie beschreven.

De afspraken in de LEA zijn gericht op het voorkomen en bestrijden van leer- en ontwikkelingsachterstanden van de kinderen van het basisonderwijs in de gemeente Borsel. In de BOS-aanvraag staat het volgende als kwalitatieve en kwantitatieve resultaten genoemd:

Kwalitatieve en kwantitatieve resultaten (output)

- Met de theatervoorstelling worden jaarlijks 240 kinderen en hun ouders op tien basisscholen bereikt (bovenbouwgroepen 6, 7 en 8)
- Met de weerbaarheidstrainingen worden jaarlijks 200 kinderen en hun ouders op vijf basisscholen bereikt (bovenbouwgroepen 6, 7 en 8)
- Inbedding van weerbaarheideducatie in het schoolbeleid van basisscholen en afstemming met ander aanbod dat aan weerbaarheid gerelateerd is (sociale competenties, sociaal emotionele ontwikkeling).
- Ondersteuningsorganisaties worden betrokken bij de uitvoering en evaluatie
- Door de lessen wordt bereikt dat 84% van de deelnemende kinderen beter weet wat zij kunnen doen als ze gepest worden en 67% van de deelnemende kinderen minder snel anderen zullen pesten (op basis van eerdere resultaten in de provincie Zeeland).

Als neveneffect kan genoemd worden dat dit programma een bijdrage levert aan gezonder beweeggedrag van kinderen en minder ongewenst en/of anti-sociaal gedrag op latere leeftijd.

Aan het einde van het BOS-project (in 2012) :

Is er een gevarieerd sport- en beweegaanbod rond de brede scholen Borsele gerealiseerd voor een zo groot mogelijke groep kinderen in de leeftijd 4 -12 jaar om het aantal kinderen dat de Nederlandse Norm Gezond Bewegen haalt jaarlijks te verhogen met 5%.

Wordt de trend naar overgewicht omgedraaid en het aantal kinderen met(ernstig) overgewicht in de gemeente Borsele teruggedrongen met 5 % door het vergroten van de kennis en de bewustwording van kinderen, de ouders en de scholen, zodanig dat de kinderen meer gaan bewegen en meer verantwoorde voeding gaan consumeren. Is het percentage 9-jarige kinderen met (ernstig) overgewicht in Borsele 1 % in de periode 2008 – 2011 afgenomen met 1 % ten opzichte van het zeeuwse percentage. Worden er met het concept 'Gezonde Brede School' als werkmodel verdergaande vormen van samenwerking georganiseerd tussen brede scholen, sportaanbieders, ondersteuners en de lokale overheid om gezond gedrag van de jeugd 4-12 jaar optimaal te stimuleren. Getracht wordt met dit model verdergaande vormen van samenwerking te blijven organiseren, ook na de BOS-periode. Op 1 januari 2009 is de formatie van leerplichtambtenaren voor de gemeente Borsele op het niveau dat toereikend is om de wettelijk vereiste taken uit te voeren. De zorgfunctie zal een kerntaak van de leerplichtambtenaar moeten zijn. Dit betekent dat samenwerking met diverse aanbieders van (preventieve) jeugdzorg moet worden gezocht. Dit meetbaar geregistreerd in beeld brengen. “

6.5. Knelpunten

Doordat lokaal is afgesproken dat de provinciale ontwikkelingen leidend zullen zijn bij de ontwikkeling van een lokaal Centrum voor Jeugd en Gezin verloopt het proces voor ontwikkeling van een dergelijk centrum traag.

Doordat de opzet van een Centrum voor Jeugd en Gezin mede afhankelijk is van de medewerking van de diverse (zorg) aanbieders is het belangrijk deze ook mee te nemen in het proces. Door de marktwerking in de zorg heeft dit proces aparte aandacht nodig.

6.6. Acties en tijdpad

Het spoorboekje van de Task Force Jeugd Zeeland geeft aan dat het proces tot het opzetten van een lokaal Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in 2011 afgerond moet zijn.

Binnen de gemeente Borsele lopen de initiatieven voor de opzet van een lokaal CJG synchroon met de provinciale planning.

De acties om te komen tot een preventief integraal jeugdbeleid staan beschreven in de Integrale jeugdnota met aanvullende nota's "Kansen voor alle kinderen" (onderwijsachterstandenbeleid), Brede School, Lokale Educatieve Agenda en Centrum voor Jeugd en Gezin Borsele en de regionale en lokale gezondheidsnota's.

6.7. Betrokken partijen

Zowel intern als extern zijn er vele partijen op gebied van prestatieveld 2 betrokken. Partijen zijn o.a. het onderwijs, de (zorg) aanbieders, ambtenaren van de gemeente en de provincie, de Wmo-raad en de Jongerenraad.

6.8. Prestatie-indicatoren

2009	Er is een operationeel Centrum voor Jeugd en Gezin in de gemeente Borsele. In het Centrum voor Jeugd en Gezin bestaat een structuur waarin de partijen gezamenlijk een passend aanbod bieden aan ouders en / of jongeren op gebied van opvoeden en opgroeien.
------	---

Lokale Educatieve Agenda wordt frequent vastgesteld

Tussen- en eindrapportage BOS-project

Uitbreiding formatie leerplichtambtenaar met een beschrijving van de uitbreiding van de zorgfunctie.”

Hoofdstuk 7 Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning

7.1 Omschrijving

Met het geven van informatie en advies en het bieden van cliëntondersteuning wordt bedoeld op de activiteiten die de burger de weg wijzen in het veelomvattende veld van maatschappelijke ondersteuning. De wet gaat daarbij uit van de één-loket-gedachte, één plek binnen de gemeente waar verschillende taken worden vervuld: het geven van informatie en advies, vraagverheldering, cliëntondersteuning, bemiddeling en doorverwijzing en het regelen van toegang tot voorzieningen.

Vooraf wat betreft de cliëntondersteuning is de reikwijdte groot. De gemeentelijke verantwoordelijkheid is vooral samen te vatten in het woord 'regierol'. Mensen helpen hun vraag helder te formuleren en ze toe te leiden naar degene die ze het beste kan helpen.

7.2 Visie

De Wmo stelt de eigen verantwoordelijkheid van burgers zoveel mogelijk centraal. Daar waar onze burgers de mogelijkheid niet of niet volledig hebben om mee te doen in de samenleving, is de gemeente verantwoordelijk voor het bieden van hulp en ondersteuning. De gemeente Borsele neemt deze verantwoordelijkheid op zich. De verdere ontwikkeling van Zorgloket InZet speelt hierin een belangrijke rol.

7.3 Stand van zaken

In 2003 is zorgloket InZet geopend. Als pilot-gemeente met provinciale subsidie was Borsele de eerste gemeente in Zeeland die concreet vorm gaf aan de één-loket-gedachte: één loket voor alle vragen op het gebied van inkomen, welzijn, zorg en wonen. Vanaf eind 2005 heeft de gemeente zich voorbereid op de komst van de Wet maatschappelijke ondersteuning. De ontwikkeling van zorgloket InZet is hierin belangrijk onderwerp van gesprek geweest. Andere organisaties hebben hun plaats gevonden binnen het loket, zo is er wekelijks een spreekuur-middag van het Algemeen Maatschappelijk Werk en is recentelijk gestart met het spreekuur Sociale Raadslieden.

Momenteel wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een digitaal loket en een sociale kaart (Invis).

Het projectplan Eén loket voor allen, allen voor één loket staat model voor het zorgloket zoals dat er uit moet gaan zien als alle gewenste dienstverlening gerealiseerd is.

7.4 Doelstellingen

- Onder regie van de gemeente wordt de komende jaren de één-loket-structuur volledig operationeel. Dat wil zeggen dat het huidige loket verder geprofessionaliseerd zal worden met de nota uit 2006 als leidraad. Alle burgers die vragen hebben op het gebied van welzijn, inkomen, zorg en wonen kunnen terecht aan het loket met hun vraag, zowel telefonisch, fysiek, per post of digitaal.
- Het loket moet op de achtergrond dusdanig zijn georganiseerd dat het niet uitmaakt of de burger zijn of haar vraag stelt aan het centrale loket in het gemeentehuis, of bij één van de specifieke voorzieningen voor cliëntondersteuning. Doorgeleiding achter de schermen gebeurt snel en adequaat, zodat de burger hier geen enkele hinder van ondervindt. Specifieke vormen van cliëntondersteuning wordt geboden door bijvoorbeeld de ouderenadviseurs, het VrijwilligersHuis, het steunpunt Vrijwilligers en mantelzorg, Algemeen Maatschappelijk Werk, sociale raadslieden en MEE Zeeland. De gemeente maakt het financieel mogelijk dat dit kan, met uitzondering van de activiteiten van MEE Zeeland. Deze organisatie wordt uit andere middelen betaald.

- Burgers die niet uit zichzelf naar een loket kunnen komen, moeten op een outreachende manier alsnog bereikt worden, bijvoorbeeld door vaker op huisbezoek te gaan. De “mobiele loketmedewerker” kan een toekomstige functie worden. Eind 2007 start een experiment met huisbezoeken voor de indicatiestelling met betrekking tot hulp bij het huishouden. Aan de hand van de resultaten zal bekeken worden of de huisbezoeken daadwerkelijk bijdragen aan de verbetering van de serviceverlening vanuit het loket. Overigens kent de gemeente de huisbezoeken door consultants voor diverse voormalige Wvg-voorzieningen. Die worden als positief ervaren door zowel de gemeente als de cliënten.
- Er zijn in 2011 optimale verbindingen tussen de betrokken organisaties, zodat burgers daadwerkelijk ervaren dat ze via de kortste en snelste weg bij de oplossing komen. Te denken valt aan volledige afstemming van de administratieve werkprocessen, het nog maar éénmalig aanleveren van gegevens door de cliënt, het verdere gebruik van beslisbomen etc.
- In het loket zijn deskundige medewerkers werkzaam met een adequate basiskennis op het gebied van welzijn, inkomen, zorg en wonen. Ze zijn in staat de juiste afwegingen te maken op het gebied van de in te zetten ondersteuning voor mensen en dragen zo bij aan een duurzame oplossing.

Begin 2008 is de sociale kaart Invis volledig operationeel, ter ondersteuning van zowel de medewerkers als de burgers.

7.5 Knelpunten

- Het zorgloket is gevestigd in het gemeentehuis in Heinkenszand. Burgers ervaren nog altijd een belemmering om voor vragen naar het gemeentehuis te komen, ervaren daarbij het gevoel ‘hun hand te moeten ophouden’. Door goede, positieve voorlichting kunnen we deze drempel wellicht verlagen.
- Verder is een mogelijk knelpunt dat het loket ’s middags fysiek niet geopend is. Dit moet in de komende jaren worden opgelost door een volledige telefonische en digitale bereikbaarheid.
- In onze plattelandsgemeente zijn mensen niet altijd in staat naar het gemeentehuis te komen, ook dit vormt in een aantal gevallen een belemmering een beroep te doen op de gemeentelijke ondersteuning.

7.6 Acties en tijdpad

Zorgloket Inzet is volledig operationeel	Begin 2008
Sociale kaart actief	1 januari 2008
Alle noodzakelijk verbindingen met betrokken Organisaties intern en extern zijn tot stand gebracht	2011
Operationeel maken mobiele loket medewerker	Eind 2008
Voortzetten subsidiëring bestaande organisaties Voor cliëntondersteuning	2008 - 2011

7.7 Betrokken partijen

Gemeente Borsele, Steunpunt vrijwilligers en mantelzorg, Vrijwilligershuis / ouderenadviseurs, Maatschappelijk Werk, Sociale Raadsliden, MEE Zeeland, Wmo-raad, Wmo belangengroep, Seniorenraad Borsele, Jongerenraad Borsele, Cliëntenraad Sociale Zaken, Klaverblad Zeeland.

7.8 Prestatie-indicatoren

- Klanttevredenheid over serviceverlening aan het loket
- Klanttevredenheid over doorgeleiding en uiteindelijke beantwoording van de vraag

Cijfers over aantallen bezoekers, telefoontjes etc. zijn nog niet beschikbaar over een heel jaar werken onder het regime van de Wmo. We zullen de komende periode bezien of er andere prestaties, dan de meetbare cliënttevredenheid van belang zijn.

Hoofdstuk 8 Prestatieveld 4 Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers

8.1. Omschrijving

De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van een praktisch en werkbaar opzet voor de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers die aansluit bij de wensen van de inwoners. Door deze ondersteuning is de verwachting dat mantelzorgers en vrijwilligers hun taken langer vol kunnen blijven houden.

8.2. Visie

De gemeenteraad heeft aangegeven de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers belangrijk te vinden. Ook tijdens de bespreking van het Wmo-beleidsplan, met externe partijen in mei 2007, is aangegeven dat de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers prioriteit moet hebben.

In het Borsele beleid heeft de leefbaarheid in de kernen een hoge prioriteit. Daardoor geldt dat "wat lokaal kan ook lokaal moet" en wat niet lokaal kan, regionaal of provinciaal geregeld moet worden. Dit uitgangspunt maakt dat ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers ook zo dicht mogelijk bij de bewoners geregeld moet worden.

Door mogelijkheden te bieden elkaar te leren kennen, kent men van elkaar de eventuele problemen en dat samen maakt dat het minder moeilijk is om hulp te vragen en aan te bieden.

8.3. Stand van zaken

In juli en augustus 2006 is er door de werkgroep Steunpunt Vrijwilligers en Mantelzorg een enquête onder mantelzorgers binnen de gemeente uitgevoerd.

Doel van deze enquête was om een beeld te krijgen van de ondersteuningswensen die mantelzorgers t.a.v. de gemeente hebben.

De enquête heeft ook buiten de gemeente Borsele aandacht gekregen.

Op 1 januari 2007 is het Steunpunt Vrijwilligers Borsele overgegaan in het Steunpunt Vrijwilligers en Mantelzorg Borsele.

Dit nieuwe steunpunt biedt ondersteuning aan vrijwilligers in de vorm van o.a. bemiddeling, ondersteuning bij het zoeken naar fondsen en sponsoren, kopieerservice. Ook worden er diverse cursussen voor vrijwilligers(-organisaties) georganiseerd. Voor de mantelzorgers worden ook cursussen georganiseerd. Hiervoor is de medewerking van externe partijen gevraagd. Cursussen die tot heden geboden zijn: Wet- en regelgeving voor de mantelzorger, tilcursus voor mantelzorgers en omgaan met dementie. Andere vormen van ondersteuning worden geboden door bemiddeling van het steunpunt bij vragen om respijtzorg en andere wensen op gebied van ondersteuning.

Er wordt nauw samengewerkt met andere (lokale) steunpunten en het zorgloket InZet.

Het Steunpunt Vrijwilligers en Mantelzorg Borsele is in 2007 gefinancierd d.m.v. subsidie van de provincie Zeeland. Vanaf 2008 is de gemeente zelf verantwoordelijk voor de financiering van het Steunpunt vanuit de Wmo-middelen. Hiervoor zijn door de Raad extra middelen beschikbaar gesteld, zodat de functie van coördinator tot 28 uur per week ingevuld kan worden.

8.4. Doelstellingen

- De emancipatie van vrijwilligers en mantelzorgers.
- De versterking van de maatschappelijke positie van vrijwilligers en mantelzorgers.
- De erkenning van vrijwilligers en mantelzorgers als gelijkwaardige partij in de samenleving.

8.5. Knelpunten

- De groep van mantelzorgers is voortdurend in beweging. Zorgvragers verdwijnen of komen erbij, daarmee komen en verdwijnen óók de mantelzorgers. Dat maakt dat het moeilijk is om de groep mantelzorgers in beeld te houden. Dit heeft tot gevolg dat het moeilijk is het juiste aanbod te bieden op de vragen van mantelzorgers.
- Ook herkennen mantelzorger zich vaak niet in deze term. Dat maakt dat mensen, die mogelijk wel ondersteuning nodig hebben, geen gebruik maken van het aanbod van het steunpunt of niet aangeven aan welke ondersteuning zij behoefte hebben.
- Het signaleren van overbelaste mantelzorgers zou ook meer aandacht van professionele zorgorganisaties moeten krijgen. Dat proces kost tijd en energie van de diverse partijen, waardoor het risico gelopen wordt dat mantelzorgers te laat van de mogelijkheden van ondersteuning op de hoogte gesteld worden.
- Het wordt steeds moeilijker om vrijwilligers te vinden.
- Ook wordt er steeds meer verwacht van vrijwilligers door de diverse organisaties.

Dit alles maakt dat het Steunpunt meer actie moet ondernemen om vacatures voor vrijwilligers te vervullen. Vooral jongeren zijn moeilijk te motiveren voor vrijwilligerswerk. De gemeente neemt zich voor om in de periode tot 2011 specifieke aandacht aan deze groep vrijwilligers te gaan schenken.

8.6. Acties en tijdspad.

Per jaar wordt een werkplan gemaakt. Voor 2007 is de eerste keer een werkplan opgesteld, voor de overige jaren zal steeds uiterlijk in november / december van het volgende jaar een werkplan beschikbaar zijn. In het werkplan staan acties, doelen en bijbehorend tijdspad beschreven.

8.7. Betrokken partijen.

Voor ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers zijn zowel interne als externe partijen betrokken. Extern zijn dat o.a. thuiszorgorganisaties, patiënten- en cliëntenorganisaties, vrijwilligersorganisaties, intramurale zorgorganisaties, provincie Zeeland, overige Zeeuwse gemeenten.

8.8. Prestatie-indicatoren.

Elk jaar wordt er door het Steunpunt Vrijwilligers en Mantelzorg Borsele een werkplan opgesteld en aan het einde van het jaar een jaarverslag aangeboden. In het werkplan staan acties voor het komende jaar beschreven.

D.m.v. een registratiesysteem wordt een adressenbestand van mantelzorgers opgemaakt en bijgehouden. Dit bestand wordt steeds gebruikt om mantelzorgers te attenderen op cursussen en themabijeenkomsten.

Ook andere media worden gebruikt om mantelzorgers en vrijwilligers te attenderen op het ondersteuningsaanbod.

De vraag van de mantelzorgers en vrijwilligers is steeds leidend voor het aanbod van het steunpunt. Daarom wordt per jaar minimaal één keer door de coördinator onderzocht welke ondersteuningsbehoeften er bestaan binnen deze groep.

Hoofdstuk 9 Prestatieveld 5 Bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

9.1 Omschrijving

In dit prestatieveld wordt bedoeld op algemene maatregelen die, zonder dat men zich tot de gemeente hoeft te wenden, ten goede kunnen komen aan iedereen die daaraan behoefte heeft. Het gaat om het zogenaamde inclusief beleid waar bij het treffen van collectieve voorzieningen rekening wordt gehouden met de bereikbaarheid en bruikbaarheid daarvan voor alle burgers, dus ook die met een beperking. Deze collectieve voorzieningen zijn voorliggend aan de individuele, specifieke voorzieningen. Het gaat hier om toegankelijkheid van openbare ruimten, van het openbaar vervoer en gebouwen. Verder gaat het om levensloopbestendig en aanpasbaar bouwen, maar ook om activiteiten die voor de doelgroep worden georganiseerd maar tevens voor anderen toegankelijk zijn.

9.2 Visie

Ons uitgangspunt bij participatie in de samenleving, is dat deelname aan alle aspecten van de samenleving mogelijk moet zijn voor alle mensen, inclusief de mensen met een beperking van welke aard dan ook. Een goed ontwikkeld beleid kan de druk op de vraag naar individuele voorzieningen verminderen.

Tevens vindt de gemeente het belangrijk dat senioren en mensen met een functiebeperking zo lang mogelijk zelfstandig moeten kunnen blijven wonen. Dat vraagt om een pakket van maatregelen waarbij spraken is van een integrale benadering van wonen, zorg, welzijn en inkomen.

De gemeente is hiertoe voorwaardenscheppend, maar niet altijd financier. Zij kan ook optreden als regisseur en belangenbehartiger naar andere financiers, zoals de woningbouwvereniging R&B Wonen, de eigenaren van openbaar toegankelijke gebouwen, zorgaanbieders etc.

9.3 Stand van Zaken

Bij het inrichten en onderhouden van de openbare ruimte wordt rekening gehouden met de toegankelijkheid voor mensen met een beperking van stoepen, straten, parkjes, recreatieve voorzieningen en gebouwen. Alle 14 Borselse dorpshuizen, waar de meeste sociaal maatschappelijke activiteiten plaatsvinden, beschikken over het ITSymbool; het keurmerk voor internationale toegankelijkheid. Ook de Stenge, De Zwake en zwembad Stelleplas van Sportfondsen NV beschikken over dit symbool alsmede de bibliotheken in 's-Gravenpolder en Heinkenszand. Een vijftal speeltuinen in onze gemeente is toegankelijk voor gehandicapte kinderen en heeft een aantal speeltoestellen speciaal voor gehandicapte kinderen.

In deze in ontwikkeling zijnde Sportnota "Borsele blijft bewegen 2008-2012" worden initiatieven voorgesteld om mensen met een beperking door middel van sport nadrukkelijker te betrekken bij de Borselse samenleving.

Specifiek voor mensen met een functiebeperking en senioren wordt in samenwerking met R&B Wonen en een aantal zorgaanbieders gewerkt aan de uitvoering van een bouwopgave en een pakket zorg-en dienstverlening. De looptijd bestrijkt de periode tot 2004 tot 2010.

Het Algemeen maatschappelijk werk (SMWO) ondersteunt inwoners van onze gemeente bij het maatschappelijk functioneren. Ze bieden diensten die variëren van sociaal raadslieden werk tot individuele gesprekken na ingrijpende familiegebeurtenissen etc. Het is een laagdrempelige voorziening waar iedereen, zonder indicatie, terecht kan voor hulp en ondersteuning. Jaarlijks wordt door middel van een subsidiecontract bepaald wat het takenpakket en budget van de SMWO moet zijn. Na overleg met de instelling wordt in het contract ingespeeld op de actualiteit.

Ook dient zich voor de gemeente een relatief “nieuwe” doelgroep aan, namelijk mensen met een psychiatrische aandoening. Nadere oriëntatie op de problematiek en oplossingsrichtingen met betrekking tot participatie van mensen met een psychiatrische aandoening is noodzakelijk.

De volgende beleidsnota's, regelingen, verordeningen en andere beleidsregels zijn binnen dit prestatieveld van kracht:

In de sociale woningbouw ligt de nadruk op aanpasbaar en levensloopbestendig bouwen. Ook bij bouw- en verbouw van eigen woningen wordt, middels het bouwbesluit en geldende bestemmingsplannen gestuurd richting levensloopbestendig, aanpasbaar en duurzaam bouwen.

- de lokale nota wonen, zorg en welzijn
- de ouderennota Grijs krijgt kleur
- de Woonvisie
- het Bouwbesluit
- Woningbouwplanningslijsten
- Jaarlijkse ISV plannen (Investerings Stedelijke Vernieuwing)
- diverse Bestemmingsplannen
- de Opplusregeling woon +++ Borsele
- het Communicatieprotocol openbare ruimte
- jaarlijks subsidiecontract met het SMWO
- het Accommodatiebeleid Dorpshuizen Gemeente Borsele
- Verordening aanvullend gehandicaptenbeleid

9.4 Doelstelling

- In standhouden van de voorzieningen en het bevorderen van de toegankelijkheid van de voorzieningen die we hebben (zie onder Stand van Zaken)
- Versterken van de kwaliteit van de voorzieningen die we hebben
- Creëren van een samenhangend pakket van geschikte huisvestingsmogelijkheden, zorg - en dienstverlening en welzijnsvoorzieningen voor senioren en mensen met een functiebeperking
- Mensen helpen zelfstandig te kunnen laten functioneren door ondersteunende dienstverlening (b.v. algemeen maatschappelijk werk) te stimuleren.

9.5 Knelpunten

- Het openbaar vervoer is in onze plattelandsgemeente ontoereikend te noemen. De afstanden tussen de dorpen, het uit kosten oogpunt relatief lage beslag dat er op wordt gelegd en het feit dat de zorg voor voldoende openbaar vervoer bij de provincie ligt, maakt dat wij als gemeente hier onvoldoende invloed op uit kunnen oefenen. Vooral voor mensen met enige beperkingen zijn voldoende bushaltes en stopplaatsen (bereikbaarheid) voorwaarde om van het openbaar vervoer gebruik te kunnen maken.
- Aan aanpasbaar en levensloopbestendig bouwen hangt een prijskaartje. Hierdoor kan het bij het particulieren ontbreken aan voldoende draagvlak.
- De ervaring leert dat het bouwen op inbreidingslocaties veel tijd vergt. Het verwerven van de benodigde grond en de te voeren procedures, zodat een ruimtelijke invulling op de gewenste locatie kan worden gerealiseerd, maakt dat de planning als rekbaar moet worden beschouwd. Ook de kosten van een inbreidingslocatie moeten niet onderschat worden. Soms zijn sloop en herbouw van aanwezige panden nodig, met als gevolg dat sloopkosten en de nog aanwezige boekwaarde zwaar drukken op de investeringsbegroting van het betreffende project.

- De provincie geeft aan dat het budget voor stedelijke vernieuwing verlichting kan bieden. Wij constateren dat dit slechts voor een deel van de projecten ingezet kan worden. Als we echter in ogenschouw nemen dat er een enorme opgave aan bouwprojecten op ons afkomt, is het budget voor stedelijke vernieuwing niet voldoende om de nood voor alle projecten te lenigen. Het komt er dan ook vaak op neer dat gemeente en woningbouwcorporatie extra middelen moeten inzetten bovenop de gangbare budgetten, om woon/zorg/welzijnsprojecten ook daadwerkelijk mogelijk te maken.

9.6 Acties en tijdpad

2008	In overleg treden met de provincie aangaande adequaat openbaar vervoer in de provincie. Thans wordt gestooid met het idee om het openbaar vervoer aan te laten sluiten bij het collectief vraagafhankelijke vervoer.
2008-2011	De nakoming van de afspraken gemaakt in het prestatiecontract tussen Borsele en R&B Wonen zal worden voortgezet.
2008-2011	Nadere oriëntatie op de problematiek en oplossingsrichtingen met betrekking tot participatie van mensen die psychosociale, psychiatrische of verslavingsproblemen hebben, waar zij zelf en hun familie, vrienden en andere naastbetrokkenen niet uitkomen.
2008-2011	Tevens zal uitvoering gegeven worden aan alle actiepunten die opgenomen zijn in de genoemde nota's en beleidsstukken.
2007/2008	Experiment huisbezoeken voor Hulp bij het huishouden. Vervolgens onderzoeken of aanpassing van het indicatiebeleid noodzakelijk is.
2008	In overleg met de betrokken zorgaanbieders en RenB Wonen zal een afspraak gemaakt worden over het welzijnsaanbod in de woon/zorgcomplexen en een daarbij behorende subsidieregeling, indien de noodzaak hiervoor aanwezig blijkt te zijn. Van de zorgaanbieders zal gevraagd worden een concrete realistische inhoudelijke en financiële onderbouwing te produceren.

9.7 Betrokken partijen.

Overleg met (vertegenwoordigers van) de doelgroepen ouderen, gehandicapten, chronisch zieken en psychiatrisch patiënten, intern Driehoeksoverleg, stuurgroep zelfstandig wonen, R&B wonen, Wmo belangengroep, de Wmo-raad Borsele, de Cliëntenraad, de Seniorenraad, de klankbordgroep wonen, zorg en welzijn, dorpsraden, stichtingsbesturen van dorpshuizen, Sportfondsen NV en BibliOosterschelde, verenigingen en instellingen die activiteiten verzorgen voor de doelgroep, de provincie (openbaar vervoer) en het Klaverblad (ITS symbool).

9.8 Prestatie indicatoren

Aantal toegankelijke (openbare) gebouwen:

ITS voor onze 14 dorpshuizen, De Stenge, De Zwake, Stelleplas en de Bibliotheken.

Aantal gerealiseerde aanpasbare of levensloopbestendige woningen (monitor woningbouw)

Aantal klachten over obstakels in de woonomgeving (zo laag mogelijk)

Aantal ritten belbus

Aantal toegekende subsidies in het kader van de opplusregeling

Aantal gerealiseerde zorgwoningen en seniorenwoningen (door externe partijen gebouwd)

Hoofdstuk 10 Prestatieveld 6 Individuele voorzieningen

10.1 Omschrijving

Op grond van dit prestatieveld moet de gemeente de compensatieplicht ten aanzien van individuele burgers vorm geven. Het gaat vooral om individuele voorzieningen die mensen met beperkingen compenseren zodat zij in staat zijn tot het voeren van een huishouden, het zich verplaatsen in en om de woning, het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel en het ontmoeten van medemensen en op basis daarvan sociale verbanden aangaan. De individuele voorzieningen die de gemeente levert zijn de oude Wvg-voorzieningen (Wet voorzieningen gehandicapten) zoals woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen en de vanuit de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) aan de gemeenten overgedragen hulp bij het huishouden.

10.2 Visie

Zwakke of kwetsbare burgers krijgen de ondersteuning die ze nodig hebben om hun eigen problemen op te lossen en (weer) naar vermogen mee te doen aan de samenleving. De gemeente biedt ondersteuning en verbindt initiatieven van (groepen) burgers.

10.3 Stand van zaken

De overgang van de hulp bij het huishouden van Awbz naar Wmo is voor de gemeente zonder noemenswaardige problemen verlopen. Er doet zich wel een personeel probleem voor bij de zorginstellingen. (Zie verder onder 'knelpunten')

Om mensen met een minimuminkomen te ontzien heeft het college besloten deze doelgroep in aanmerking te laten komen voor teruggave van de eigen bijdragen Wmo. Dit gebeurt via de bijzondere bijstand. Hiervoor is een regelarme werkwijze in het leven geroepen.

De gemeente heeft een contract afgesloten met de Sociale Verzekeringsbank (SVB) voor de administratieve ondersteuning van mensen die gebruik maken van een persoonsgebonden budget. Deze dienst werd ook onder de AWBZ verleend.

De onderstaande beleidsdocumenten zijn gereed en blijven de komende jaren van kracht:

- Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Borsele 2007;
- Financieel besluit maatschappelijk ondersteuning gemeente Borsele 2007;
- Beleidsregels Maatschappelijke ondersteuning gemeente Borsele 2007;
- Nota Eén loket voor allen, allen voor één loket
- Projectplan Stroomschema's gericht op terugdringen niet-gebruik voorzieningen.

10.4 Doelstellingen

Voor mensen met een ergonomische en/of psychosociale belemmering de randvoorwaarden scheppen, dat zij zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen wonen. De gemeente Borsele stelt zich hierbij sociaal en klantgericht op, maar gaat wel uit van de eigen verantwoordelijkheid van de klant. Eerst wordt bekeken of het inclusief beleid, georganiseerd in prestatieveld 5, voldoende oplossingen biedt. Zo niet, dan worden aanvullend specifieke voorzieningen verstrekt. Hierbij wordt onderkend dat er grenzen zijn aan de eigen verantwoordelijkheid van mensen, zoals het zelf kunnen organiseren van de zorg, het beheren van persoonsgebonden budgetten en het beroep op de mantelzorg. Daarmee wordt bij de indicatiestelling rekening gehouden. Het document Gebruikelijke zorg dient in principe als basis hiervoor, speciale aandacht dient te worden besteed aan de positie van jongere kinderen van zorgbehoevende ouders.

Mensen moeten kunnen kiezen tussen de zogenaamde zorg in natura en een Persoonsgebonden Budget (PGB). In de Wmo-verordening voor individuele voorzieningen is uitgewerkt op welke wijze burgers in aanmerking kunnen komen voor een PGB.

10.5 Knelpunten

Al vrij snel na de invoering van de Wmo bleek dat de zorgaanbieders te hoog gekwalificeerd personeel inzetten voor relatief eenvoudig huishoudelijk werk. Uit de indicaties blijkt echter dat er veel meer toewijzingen zijn voor éénvoudige hulp(HH1) bij het huishouden dan voor de wat meer complexe hulp(HH2). Het personeelsbestand is niet afgestemd op de vraag. De Zeeuwse gemeenten hebben hiervoor een overgangsregeling in het leven geroepen, deze biedt de instellingen een financiële compensatie, zodat zij de tijd hebben hun personeelsbestand op orde te krijgen.

Acties + tijdpad

Actie	Startdatum	Gereed
Evaluatie Verordening, beleidsregels en Financieel Besluit: voortgangsrapportages, bijstellen en verder uitwerken beleid	2007	2008
Meer burgers die recht hebben op een individuele voorziening, hiervan daadwerkelijk gebruik laten maken;	2008	2009
Algemene voorzieningen in toenemende mate voor iedereen toegankelijk maken.	2008	2010
Het aantal collectieve voorzieningen die laagdrempelig en na marginale toetsing toegankelijk zijn, uitbreiden.	2008	2011

De evaluatie van de verordening zal na de eerste keer om de vierjaar plaatsvinden.

10.6 Betrokken partijen

Gemeente Borsele, Vrijwilligershuis, Steunpunt Vrijwilligers en Mantelzorg, Samenwerkingsverband Welzijnszorg Oosterschelderegio, Wmo-raad Borsele, zorgaanbieders, Wmo-belangengroep en de Cliëntenraad Sociale Zaken.

10.7 Prestatie-indicatoren

- Aantal en soort verstrekte voorzieningen, inclusief PGB's
- Aantal gegronde bezwaarschriften ten opzichte van het aantal ingediende
- bezwaarschriften ten opzichte van het aantal beschikkingen
- Doorlooptijden van aanvraag tot en met verstrekking
- Klanttevredenheid over indicatiestelling
- Klanttevredenheid over de kwaliteit van de voorzieningen

Hoofdstuk 11 Prestatievelden 7,8,9 maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg

11.1 Omschrijving

- Maatschappelijke opvang richt zich op mensen zonder vaste woon-of verblijfplaats. De dak- en thuisloze – is de doelgroep van de maatschappelijke opvang. De doelgroep kenmerkt zich in hoge mate door meervoudige problematiek (verslaving, dakloosheid en psychiatrisch gedrag, schulden). De politieke verplichting om de leefsituatie ook van deze groep mensen te verbeteren wordt ingegeven door het leed dat deze mensen zelf treft enerzijds, en de last die de samenleving van deze groep ondervindt anderzijds. Het is een doelgroep die zich niet makkelijk laat benaderen met het hulpaanbod vanuit de reguliere hulpverlening. Een speciaal onderdeel van de maatschappelijke opvang vormt de vrouwenopvang.

- Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) omvat alle activiteiten op het terrein van de volksgezondheid die niet op geleide van een vrijwillige individuele hulpvraag worden uitgevoerd. In de OGGZ bieden professionals ongevroegde bemoeienis aan deze mensen om te voorkomen dat hun leefsituatie verder verslechtert met dakloosheid als mogelijk gevolg.

De OGGZ doelgroep is zeer heterogeen van samenstelling. Het gaat om mensen met een verhoogd risico op uitval, de uitvallers zelf en mensen die weer proberen aan te sluiten. Tot de doelgroep behoren bijvoorbeeld eenzame mensen, depressieve en/of demente ouderen, mensen met forse schulden, woningvervuilers, mensen die lange tijd afhankelijk zijn van geestelijke gezondheidszorg, maar ook de langdurig verslaafden, daklozen en straatprostituees.

De gemeente heeft op het gebied van de OGGZ twee functies te vervullen: Een vangnetfunctie en een herstelfunctie. De vangnetfunctie is om te voorkomen dat mensen verder afglijden en de herstelfunctie om ervoor te zorgen dat mensen weer mee kunnen doen.

- Collectieve Preventie Geestelijke Gezondheidszorg (CPGGZ) heeft als doel om begrip en herkenning van (ernstige) psychische klachten te bevorderen, de bevolking bewust te maken wat zij zelf aan deze klachten kan doen en de doelgroep wegwijs te maken naar instanties. CPGGZ is gericht op de gehele bevolking of een bevolkingsgroep.”

CPGGZ is een nieuwe beleidsterrein voor gemeente. Het is overkomen van de AWBZ naar de Wmo. Momenteel oriënteert de gemeente zich op de problematiek en mogelijke oplossingsrichtingen op het terrein van de CPGGZ. In regionaal verband zal een beleid worden ontwikkeld waarin ook plaats is voor plaatselijke wensen.

- Verslavingszorg voor wat betreft het gemeentelijk beleid bestaat uit twee terreinen, te weten:

- a. Ambulante verslavingszorg is hulpverlening aan mensen die te maken hebben met een alcoholverslaving, drugsverslaving, gokverslaving of medicijnverslaving. Ambulant wil zeggen dat de verslaafde op afgesproken tijden bij de hulpverlener komt (of de hulpverlener bij de verslaafde). De verslaafde wordt dus niet opgenomen in een instelling. Mensen kunnen bij de instellingen voor ambulante verslavingszorg rechtstreeks of met een verwijzing van de huisarts terecht. Een deel van de cliënten komt via justitie of politie. De hulp is gratis met uitzondering van cursussen naar aanleiding van het rijden onder invloed.

b. Preventie is gericht op het voorkómen van drugmisbruik en verslaving. Preventieve interventies zijn met name op jongeren gericht. Zij worden vooral door middel van voorlichting gewezen op de risico's van druggebruik. Veel activiteiten worden aangeboden in de school, de uitgaanswereld en het jongerenwerk. Voor de jongeren zelf, maar ook voor hun ouders/verzorgers. Het aanbod bestaat met name uit informatieavonden, bijeenkomsten, cursussen, maar ook testen van slechte drugs op openbare feestjes. Beide taken worden momenteel uitgevoerd door Emergis.

11.2 Visie

De gemeente wil de uitvoering van deze OGGZ-functies op drie manieren gaan verbeteren:

- De gemeente wil dat lokale partijen zich actief gaan opstellen in het signaleren van sociaal kwetsbare burgers. Met lokale partijen worden onder andere bedoeld: kerken, scholen, huisartsen, verenigingen, zorgaanbieders.
- De gemeente wil dat deze lokale partijen tevens gaan meewerken aan het maatschappelijk herstel van de sociaal kwetsbare burgers. Dit lukt alleen als er sprake is van een goede samenwerking tussen lokale partijen en professionele bemoeizorgers. De gemeente gaat deze samenwerking organiseren.
- De gemeente gaat meer inzicht verwerven in de risicofactoren die ervoor zorgen dat mensen binnen de gemeente uitvallen. Meer informatie over bijvoorbeeld het aantal huisuitzettingen, het aantal mensen met een verslaving of forse schulden, het aantal eenzame mensen en het aantal mensen met (psychische) gezondheidsklachten, maakt het voor de gemeente mogelijk om met (vroegtijdig) ingrijpen heel gericht de kans op uitval te verminderen.

Daarnaast willen we meedenken in het proces van maatschappelijke opvang. Tot voor kort was dat een zaak van de vier grootste gemeenten van Zeeland: Vlissingen, Middelburg, Goes en Terneuzen. Echter OGGZ kan niet los gezien worden van de maatschappelijk opvang. De maatregelen die getroffen worden op beide terreinen hebben onherroepelijk over en weer gevolgen. Inwoners maken nu ook gebruik van de voorzieningen in andere gemeenten.

Het pallet maatregelen op het gebied van verslavingszorg mag wat ons betreft veel lokaler worden. Zoveel mogelijk moet voorkomen worden dat mensen buiten de boot dreigen te vallen, dus willen we inzetten op een “voorkom-beleid”.

Het mag dan zo zijn dat de financiële middelen binnen komen bij de centrumgemeente, maar onze inwoners moeten daar ook optimaal van kunnen profiteren. Met name voor de preventieve activiteiten is maatwerk belangrijk.

11.3 Stand van zaken

De gemeenten in Zeeland moeten van de rijksoverheid een toekomst visie ontwikkelen op de drie prestatievelden maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg. De regionale Commissie Verslavingszorg Zeeland dient dit jaar een Zeeuws Kompas (=de toekomstvisie) op te stellen. De uitgangspunten voor de visie zijn voorgelegd aan alle Zeeuwse gemeenten.

CPGGZ is een nieuwe beleidsterrein voor gemeente. Het is overgekomen vanuit de AWBZ naar de Wmo. Momenteel oriënteert de gemeente zich op de problematiek en mogelijke oplossingsrichtingen op het terrein van de CPGGZ. In regionaal verband zal een beleid worden ontwikkeld waarin ook plaats is voor plaatselijke wensen.

11.4 Doelstelling

Het doel van de OGGZ is het vroegtijdig signaleren en beïnvloeden van risicofactoren en beschermende factoren met het oog op het voorkomen en verminderen van uitsluiting en dakloosheid en het realiseren van een aanvaardbare kwaliteit van leven voor kwetsbare mensen. Dit door middel van preventie, vroeginterventie(=op tijd ingrijpen) en herstel.

Daarbij geven we de voorkeur aan een persoonsgerichte benadering. We streven naar een sluitende samenwerking tussen alle betrokken partijen en instellingen in Borsele en Zeeuwsbreed.

11.5. Knelpunten

- Er hangt een dreiging van een forse bezuiniging op het rijksbudget boven het hoofd van centrumgemeente Vlissingen
- Er is nog geen werkbare samenwerkingstraditie tussen de Zeeuwse gemeenten over dit onderwerp.

11.6 Acties en knelpunten

Lokale partijen activeren	2008 - 2011
Organiseren samenwerking tussen lokale partijen en professionele bemoeizorgers	2008/2009
Inzicht risicofactoren inventariseren	2008/2009
Uitvoeren preventieprojecten jeugd	2008 – 2011
Ontwikkelen prestatie indicatoren	2008-2011
Beleid ontwikkelen m.b.t. CPGGZ	2008/2009

11.7 Betrokken partijen

Sociaal kwetsbare burgers, kerken, scholen, huisartsen, verenigingen, zorgaanbieders, Wmo-raad Borsele

11.8 Prestatie indicatoren

Deze moeten in Borsele voor dit terrein nog ontwikkeld worden.

Hoofdstuk 12 Financiële paragraaf

12.1 Financiële beheersbaarheid t/m 2011

Naar het zich nu laat aanzien zal Borsele in ieder geval de eerste twee jaar redelijk uitkomen met het rijksbudget voor de nieuwe taken. Een visie loslaten op de jaren daarna is louter speculeren. We wagen ons daar dan ook niet aan. We gaan er vanuit dat een periode van zo'n vier jaar nodig is voordat een stabiel betrouwbaar beeld ontstaat. Inspelend op de tijd die nodig is om de nieuwe taken structureel in te kunnen bedden in het totale financiële plaatje van de gemeente Borsele, heeft de gemeenteraad in juni 2007 een aantal uitgangspunten vastgesteld met betrekking tot de financiële beheersing van de Wmo-middelen.

Uitgangspunten

- Nieuwe initiatieven in het kader van de Wmo dienen in eerste instantie te worden betaald uit beschikbare Wmo-middelen.
- Als beschikbare middelen voor nieuw beleid merken wij aan: de Wmo-integratieuitkering in het Gemeentefonds en het reeds beschikbare voormalige Wvg-budget (voorheen de zogenoemde Wvg-reserve). Tevens zullen nieuwe toevoegingen die betrekking hebben op de voormalige Wvg-voorzieningen worden aangemerkt als beschikbaar voor de uitvoering van de gehele Wmo.
- In de reguliere gemeentebegroting 2007 zijn de bestaande taken die per 1 januari 2007 onder de Wmo vallen ad € 5.155.000 opgenomen. Deze blijven dan ook ongewijzigd. De dekking is daarvoor geregeld.
- De nieuwe activiteiten zullen van dekking worden voorzien binnen de bestaande budgetten van de voormalige Wvg en de nieuwe Wmo, met ingang van 2008.

In de bijlagen is een begroting voor 2008 opgenomen en een vergelijkend overzicht van de Wmo-uitkering 2008.

Een egalisereserve maatschappelijke ondersteuning

In het licht van een nieuw interactief beleid, dat van rijkswege verwacht wordt van de gemeente en de kosten die dat met zich mee zal brengen, is het van belang dat de gemeente armslag heeft om ook in te kunnen spelen op deze gewenste ontwikkelingen. Voor sommige nieuwe taken zal extra geld richting gemeente komen. Voor andere zaken, die met name binnen de Borselse samenleving belangrijk gevonden worden, zal met de nodige creativiteit financiële middelen gevonden moeten worden. In dat licht heeft de gemeenteraad besloten:

- dat alle voorzieningen die de gemeente treft, in eerste instantie algemene voorzieningen zijn, die voorliggend zijn aan individuele voorzieningen. Pas als algemene voorzieningen niet in voldoende mate tegemoet kunnen komen aan de individuele behoeften van haar inwoners, wordt een individuele voorziening als passend aangemerkt.
- een egalisereserve Wmo te creëren. De reserve dient te worden gevoed uit de voormalige Wvg-reserve alwaar in juni 2007 nog € 381.056 op beschikbaar was. Besloten is om de reserve te handhaven voor de periode dat sprake is van een Wmo-integratieuitkering van het rijk. Gedurende de periode dat sprake is van een integratieuitkering kan de rijksoverheid namelijk de verdeelcriteria wijzigen en bijdragen toevoegen of schrappen. Pas als de uitkering een definitief onderdeel uitmaakt van de uitkering in het Gemeentefonds en verdeelcriteria definitief bepaald zijn, bestaat voor de gemeente meer zekerheid over de structurele hoogte van de te ontvangen bedragen voor de Wmo. In de jaarrekening wordt jaarlijks het saldo bepaald dat aan de reserve toegevoegd of onttrokken dient te worden.

12.2 Rekening en verantwoording

Er is landelijk veel geschreven over de rekening en verantwoording van de Wmo-middelen. Bij ons is echter de vraag gerezen in wat de Wmo afwijkt van andere gemeentelijke taken. Evenals alle andere onderwerpen waar de gemeente zich mee bezig houdt, maakt het Wmo beleid onderdeel uit van de reguliere gemeentebegroting. Dit maakt ook dat het volgens de

gebruikelijke cyclus van jaarrekening en twee keer per jaar een tussentijdse programmarapportage verantwoord en gemonitord kan worden. Wel zijn we er alert op dat we de werkelijk uitvoeringskosten zoveel mogelijk in beeld houden. Daartoe hebben we maatregelen getroffen door op herkenbare kostenplaatsen uren en middelen te registreren.

12.3 Subsidieverordening

De gemeente Borsele heeft een Algemene subsidieverordening. Op grond van deze verordening kan het verenigingsleven en andere maatschappelijke organisaties gesubsidieerd worden. Voor het jaar 2008 is de verordening volledig getoetst en geactualiseerd op de eisen die in het kader van de rechtmatigheid worden gesteld.

In het licht van de Wmo is subsidiëring bij uitstek een instrument om gewenste maatschappelijke ontwikkelingen in gang te zetten. De huidige grondslagen zijn gebaseerd op historisch gegroeide afspraken. In de komende planperiode zal de verordening opnieuw onder de loep genomen moeten worden en dan met de duidelijke insteek dat het een instrument is waarmee de gemeente het gewenste Wmo-beleid mede kan sturen in de goede richting.

12.4 SMART maken van Wmo beleid

Hoewel we al jaren proberen om het welzijnsbeleid meetbaar te maken en resultaatgerichte subsidieafspraken te maken, willen we de komende vier jaar er aan gaan werken dat alle prestatievelden SMART gemaakt worden. Met SMART wordt bedoeld: Specifiek, meetbaar, acceptabel, resultaatgericht en tijdgebonden. Deze methode vraagt om een zakelijke benadering van een werkveld waar de mens centraal staat.

Samenvatting

- Naar verwachting speelt Borsele de eerste twee jaar quite;
- De gemeenteraad heeft een egalisereserve maatschappelijke ondersteuning in het leven geroepen;
- De subsidieverordening moet een instrument worden om gewenste ontwikkelingen in het kader van de Wmo tot stand te brengen.
- Alle prestatievelden moeten de komende vier jaar SMART gemaakt worden.

Hoofdstuk 13 Kwaliteit is geen sluitstuk

Door onze contacten met cliëntorganisaties is ons duidelijk geworden dat er vrees is voor een puur financiële benadering, door de gemeenten, van de Wmo.

Wij weten wel beter. Bij de Wmo gaat het om mensenwerk. Dat vraagt om zorgvuldigheid in de benadering van mensen en het stellen van eisen aan de kwaliteit van de dienstverlening. Het gezegde luidt: Over smaak valt niet te twisten, maar over kwaliteit valt zeker wel een robbertje te stoeien. Voor de één is goed, goed genoeg en voor de ander is een gouden randje een minimale vereiste.

Wij willen graag met de Wmo-raad Borsele en de belanghebbende inwoners van gedachten wisselen over wat gewenst is en wat in onze ogen haalbaar is. We zullen aan subsidieverstrekingen voorwaarden verbinden waaraan subsidieontvangers moeten voldoen. Dat kan variëren van b.v. minimale opleidingseisen voor het personeel tot het stellen van eisen op het gebied van samenwerking met andere organisaties in het belang van de cliënt. We doen dat nu ook al voor de bestaande taken. Voor de nieuwe taken zoals de hulp bij het huishouden zullen we bijvoorbeeld in het aanbestedingsbestek kwaliteitseisen te formuleren.

Duidelijk mag zijn dat kwaliteit voorop moet staan!

Samenvatting

- Kwaliteit staat voorop;
- Wmo-raad Borsele en belanghebbenden denken mee over de haalbare mate van kwaliteit.

Gebruikte literatuur

- Website De Zilveren Kracht
- Vele gezichten van de Wmo door Drs. Manou en E. van Eerten
- Vlugschrift Wmo Elsevier, januari 2007
- Checklist beleidsplannen Wmo Philadelphiasupport 25 mei 2007
- Raadsnotitie Trynwalden 5-1-2007
- GGD Kennisnet relatie tussen WCPV en Wmo Kansen voor de openbare gezondheidszorg door drs C.B. Walg
- Wmo-beleidsplan gemeente Tilburg 2007
- De gereedsschapskist van VNG/WVC

Bijlage I

Verslag externe startbijeenkomst vierjarenbeleidsplan Wmo d.d. 21 mei 2007

Plaats: De Stenge, Heinkenszand
Datum: maandag 21 mei 2007
Tijd: 19.15 – 22.00 uur

Aanwezig: Wethouder Vermue
De heer A. van der Wouden (externe gespreksleider)
Personeel gemeente Borsele
Vertegenwoordigers van organisaties
Inwoners van de gemeente Borsele
Gemeenteraadsleden van de gemeente Borsele

Wethouder Vermue opent de bijeenkomst. Zij legt uit wat de avond voor doelstelling heeft. Deze avond is een inspraakavond voor inwoners van de gemeente Borsele en belangenorganisaties met betrekking tot het vierjarenbeleidsplan. In het najaar 2007 zal een informatieavond met betrekking tot het vierjarenbeleidsplan voor de gemeenteraad worden georganiseerd. Daarna is er een tweede inspraakronde met betrekking tot het concept-vierjarenbeleidsplan. Deze eerste inspraakronde duurt tot juni 2007.

De heer A. van der Woude neemt het woord over van wethouder Vermue. Hij is deze avond de gespreksleider.

De eerste presentatie wordt verzorgd door mevrouw E. de Rijke. De presentatie gaat over het eerste prestatieveld, bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.

Stelling 1: alle vormen van maatschappelijke ondersteuning (voorzieningen) dienen in de eigen gemeente beschikbaar te zijn.

Mening aanwezigen:

Uitvoering van voorzieningen zo dicht mogelijk bij de burger realiseren.

Voorzieningen ook regionaal en provinciaal regelen als dat lokaal minder voordelig is.

Stelling 2: alle vormen van maatschappelijke ondersteuning (voorzieningen) dienen in de eigen kern beschikbaar te zijn.

Mening aanwezigen:

Het is niet mogelijk om in alle kernen dezelfde voorziening te hebben; er moeten prioriteiten gesteld worden.

Conclusie aanwezigen:

Bij voorkeur zoveel mogelijk voorzieningen in de eigen gemeente.

Zorgvoorzieningen niet meteen grootschalig (in samenwerking met Goes of Middelburg) aanpakken.

De heer Van der Woude legt als stelling voor aan de aanwezigen: de Wmo is overbodig.

Mening aanwezigen:

Over het algemeen vinden de aanwezigen dat de Wmo niet overbodig is.

Eén persoon geeft aan dat de Wmo overbodig is. De gemeente moet zorgen dat de voorzieningen er zijn. Voor het basispakket moet de gemeente zorgen van het Rijk. De burger moet voor zichzelf zorgen en dat niet meer gaat komt de gemeente in beeld.

Conclusie aanwezig:

De burger en de gemeente moeten het samen doen (co-productie).

Mevrouw Heuvink geeft een presentatie over doelgroepen en doelgroepenbeleid binnen de Wmo.

De vraag is: wanneer moet er speciaal beleid voor een doelgroep gemaakt worden. Er zijn kleine doelgroepen en verborgen doelgroepen.

Stelling: als 10 inwoners van de gemeente Borsele éénzelfde opvallend kenmerk heeft is er nog geen sprake van een doelgroep en dus geen speciaal beleid voor worden gemaakt.

Mening aanwezig:

Er kunnen geen doelgroepen genoeg zijn. Je moet de specifieke geluiden uit de verschillende groepen horen.

Als doelgroepen uit 10 personen bestaan, kan daarvoor misschien iets regionaals geregeld worden.

De gemeente moet een overzichtelijk beleid maken en het beleid individueel bekijken. Je kunt beter een aantal groepen hebben op het gebied van b.v. financiële problemen of lichamelijke problemen en dan daarin de verschillende doelgroepen onder brengen.

De bestaande cliëntenraden vertegenwoordigen al veel mensen uit de gemeente. Als iemand zich niet vertegenwoordigd voelt door één van de bestaande raden, kan die persoon dat aangeven.

Pauze.

Mevrouw Otte en Mevrouw Idema beelden hun presentatie uit door middel van een toneelstuk, genaamd "Bie bure joane op de koffie".

Stelling: Als inwoners van Borsele niet actief, niet betrokken en niet geïnteresseerd zijn, verandert de Wmo daar niets aan.

Mening aanwezig:

Veel mensen zijn alleen met hun eigen leven bezig. Veel hulp bieden aan een ander zal niet zomaar gebeuren. Het zal toch veel op de gemeente neer komen om mensen te helpen.

Veel organisaties, zoals het Rode Kruis en de Zonnebloem hebben vrijwilligers die hulp kunnen bieden. Het moet niet te negatief gezien worden. Wel klopt het dat er op hulp van burens niet veel gerekend zal moeten worden.

Er moet steeds meer op mantelzorgers geleund worden. Vrijwilligers willen wel tijdelijk een taak op zich nemen, maar niet structureel langdurig. Dit is ook te merken bij sportverenigingen.

Mevrouw Sinke houdt een presentatie over het compensatiebeginsel in de Wmo.

De vraag is: hoe ver moet je gaan met compenseren.

Stelling: De gemeente kan maar beperkt rekening houden met de individuele wens van aanvragers omdat de Wmo anders onbetaalbaar wordt. Het de gemeente die bepaalt wat onder normaal functioneren wordt verstaan en welke voorziening geboden wordt.

Mening aanwezig:

Van de warme maaltijdvoorziening kan maar 5 dagen per week gebruik gemaakt worden.

Hoe moet het de andere 2 dagen ?

Het moet per situatie bekeken worden. Voorbeeld: als iemands hobby koken is, dan is de compensatie: de keuken aanpassen. Ander voorbeeld: als iemand met een beperking dicht bij een mantelzorger woont is verhuizen naar een aangepaste woning niet verstandig. (Discussie: dit neemt niet weg dat in samenspraak er in sommige situaties toch een verhuizing plaats zal vinden. Ook: als iemand een eigen woning heeft, dan kan het voorkomen dat iemand duurder uit is als deze huur moet gaan betalen).

Reactie wethouder Vermue: het is niet zo dat alles kan. De vraag is waar je de grens legt. Het blijft altijd maatwerk. Elke situatie is bijzonder. Bekeken moet worden hoe de woonsituatie is, of er een vergelijkbare woning is en of er al een mantelzorgers in de buurt is. De gemeente zal een stukje bijdragen, maar van de cliënt wordt ook wat verwacht.

Een vraag aan de aanwezige raadsleden is: zijn zorg en Welzijn prioriteit nummer 1 ?

Ook bij zorg en welzijn zal een keer nee verkocht moeten worden.

Alle sociale zaken vallen onder zorg en welzijn.

Er komt te weinig geld van het Rijk, dus er moeten keuzes gemaakt worden.

Prioriteitenpunten genoemd door de aanwezigen:

Welzijn en zorg moeten op nummer 1 staan. Zowel voor jongeren als voor ouderen. De werkende mensen zullen iets in moeten leveren.

De vrijwilligers en mantelzorgers moeten worden ondersteund. De verborgen mantelzorgers moeten worden opgezocht. De mantelzorgers ook ontlasten van de huishoudelijke taken. De voorzieningen die er nu zijn moeten worden gehandhaafd (geen achteruitgang, maar vooruitgang).

Waar ligt de grens tussen het vrijwilligerswerk en het professionele werk.

Er gaat veel geld naar sportvelden en zwembaden (deze vallen ook onder de Wmo). Kan dat niet beter in zorg worden gestopt ?

Advies aan de bestuurders: bekijk de mogelijkheden om vierjarige contracten te regelen voor grensoverschrijdende instellingen.

Bij nieuwbouw bepaalde voorzieningen standaard aanbrengen.

Wethouder Vermue sluit de bijeenkomst met de volgende aanbevelingen naar de aanwezigen:

laat weten wat iedereen individueel bezig houdt in bijvoorbeeld zijn omgeving, zijn achtergrond.

Maak elkaar attent op wat de gemeente Borsele allemaal heeft en voor de inwoners kan betekenen.

Een aandachtspunt is het openbaar vervoer in de plattelandsgemeente.

Verlaglegging: J.M. Kloosterman-Vermaas
Mei 2007

Bijlage II

Verslag inforaad Wmo 4 jarenbeleidsplan d.d. 23 augustus 2007

Onderstaand de conclusie die getrokken zijn vanuit de prioritering door de raad tijdens de inforaad over het Wmo 4-jarenbeleidsplan op 23 augustus 2008.

De gemeenteraad heeft aangegeven de volgende keuzes te willen maken:

“De uitgangspunten voor een sociale samenleving” boven die van de “sturende gemeente” en de “autonome individuen”.

“Samenhang van prestatievelden” wordt als belangrijker gezien dan “participatie van inwoners” en “eigen verantwoordelijkheid burgers”.

Wat betreft de prioritering in de diverse speerpunten is de volgende verdeling gemaakt door de raad:

Behoud van voorzieningen

“Samenwerking peuterspeelzalen en Kinderdagverblijven” wordt als even belangrijk gezien als “Heel het BOS”.

Opvoedondersteuning

Centrum voor jeugd en gezin

Gemeentelijke regie

het zorgloket komt naar u toe

Een volledig operationeel één-loket structuur

Geen drempel naar het Zorgloket

Voorkeur voor lokaal organiseren van ondersteuning

Actief beleid voor het vinden van vrijwilligers

PR!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Aantrekkelijk aanpasbaar wonen

Wmo-belangengroep en de inrichting van openbare ruimte

Voldoende openbaar vervoer

Meer burgers voor individuele voorzieningen

Aandacht voor vervoer is niet alleen voor gehandicapten van belang.

Uitbreiding van collectieve voorzieningen

Inzicht in risicofactoren

Organiseren samenwerking lokale partijen en professionele bemoeizorgers

Signaleren kwetsbare burgers

De toegevoegde speerpunten, aangegeven door de raadsleden, waarvan de meerderheid binnen de raad aangaf dat zij prioriteit zouden moeten krijgen in het 4-jaren Wmo-beleidsplan:

Sociale samenhang en leefbaarheid:

Veilig huis / woonomgeving voor iedere burger

Veilig huis / woonomgeving voor iedere burger met inbegrip van tolerantie en respect

Goed rolstoeltoegankelijke sociale woningbouw

Kwaliteit in alle prestatievelden moet meetbaar zijn (SMART)

Culturele activiteiten gebruiken als bindmiddel en dus voor iedereen beschikbaar

Maatschappelijke opvang:

Verzorgingszorg met name voor de jeugd vanaf 12 jaar (geen duidelijke meerderheid, 8 stemmen Ja / 8 stemmen Nee)

Individuele voorzieningen.
Goede keuzemogelijkheid collectief / PGB, ook bij vervoer
Indicering zoveel mogelijk zelf (loket)

Ondersteuning vrijwilligers en mantelzorgers
Respijtzorg regelen
Vrijwilligers voor nieuwkomers handhaven

Informatie, advies en cliëntondersteuning.
Alle raden zo breed mogelijk en democratisch mogelijk.
Hulp bij administratieve activiteiten (formulieren invullen)

Jeugdzorg
Jeugdzorg t/m 21 (23)

Presentatie tijdens inforaad door dhr. G. Grootjans, vice-voorzitter Wmo-raad Borsele d.d. 23 augustus 2007

Prestatieveld 1, sociale samenhang en leefbaarheid
De gemeente zou een taak moeten hebben in de instandhouding van de plaatselijke middenstand (winkel op het dorp).

Prestatieveld 2, preventieve jeugdzorg, opgroeien en opvoeden
De opvoedondersteuning is te weinig bekend. Spreekuren op alle grotere basisscholen en brede scholen kunnen de bekendheid vergroten en de drempel verlagen.
Maak het Centrum voor Jeugd en Gezin op alle gebied toegankelijk voor jeugd t/m 23 jaar en hun ouders

Prestatieveld 3, informatie advies en cliëntondersteuning
Houd de gemeentelijke Wmo website actueel en volledig !
Verstrek verklarende informatie aan de inwoners en de wmo-raad bij actuele en spraakmakende zaken.
Pleeg "vergelijkend waren onderzoek" ten aanzien van de Sociale Kaart (INVIS versus bijvoorbeeld GIDS)

Prestatieveld 4, mantelzorg en vrijwilligerswerk
Indiceer als gemeente zelf middels een regelarme procedure de respijtzorg voor mantelzorgers en kijk daarbij voornamelijk naar de sociale noodzaak.

Prestatieveld 5, bevorderen deelname aan het maatschappelijk verkeer
Wend als gemeente waar mogelijk uw invloed aan om het openbaar vervoer te verbeteren.

Prestatieveld 6, voorzieningen voor mensen met een beperking
Gemeentelijke verantwoordelijkheid nemen en zo mogelijk druk uitoefenen op thuiszorgorganisaties om de huidige problematiek inzake huishoudelijke hulp op te lossen.
Wees u bewust van de waarde van Borsele en houdt in regionale en provinciale samenwerkingsverbanden het eigen sociale gezicht.
In het beleidsplan moet de noodzaak van een goede organisatie van het zorgloket worden opgenomen (draaiboek voor te behandelen aanvragen).

Prestatieveld 7 / 8 / 9, maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingsbeleid
De gemeenten zouden in gezamenlijkheid de problematiek betreffende het stoppen van de psychosociale grondslag uit de functie Activerende Begeleiding van de AWBZ , moeten aankaarten bij het Ministerie.

Voldoende aandacht schenken aan maatschappelijke opvang in Zeeland en met name aandacht voor de kinderen die met de ouder in de maatschappelijke opvang terechtkomen.

Uitgebreide toelichting

Toelichting bij Prestatieveld 1

Eén van de voorwaarden voor leefbaarheid is de aanwezigheid van voldoende voorzieningen in de woonomgeving. Een school, een dorpshuis maar ook een winkel !. De winkels op de kleinere dorpen hebben moeite het hoofd boven water te houden. Ze kunnen de concurrentie niet aan met de goedkoper supermarkten in bijvoorbeeld Goes. Natuurlijk zijn de inwoners van een dorp er zelf debet aan als een winkel sluit op een dorp; ze kopen er immers niet (genoeg). Echter, mensen met een beperking waarvoor een reis naar Goes vaak een lastige opgave is, zijn hiervan de dupe. Door de individualisering van de maatschappij is het moeilijk een beroep te doen op het solidariteitsgevoel in deze. Om die reden wordt nu naar de gemeente gekeken. De gemeente zou, gezien in het licht van de Wmo, een taak moeten hebben in de instandhouding van de plaatselijke middenstand, met name daar waar het de winkel op het dorp betreft.

Toelichting bij Prestatieveld 2

Speciale aandacht wordt gevraagd voor opvoedondersteuning. Thans is deze vorm van preventie te weinig bekend onder de doelgroep. Wellicht dat spreekuren gehouden kunnen worden op alle grote basisscholen in onze gemeente en in de nog te bouwen brede scholen. Dan wordt de drempel wellicht verlaagd en de bekendheid vergroot. Dit zal wellicht meer financiën eisen maar kan in de toekomst leiden tot minder beroep op andere voorzieningen en voorkomt onnodig leed in gezinnen.

Ook wordt aandacht gevraagd voor de jongeren van 18 tot 23 jaar. Nu is het zo dat bijvoorbeeld de opvoedondersteuning stopt bij 18 jaar terwijl op die leeftijd nog een groot deel van de jongeren bij hun ouders woont en er juist ook in die categorie behoefte is aan opvoed ondersteunende activiteiten. Maar daarom het Centrum voor Jeugd en Gezin op alle gebied toegankelijk voor jeugd t/m 23 jaar en hun ouders.

Toelichting bij Prestatieveld 3

Er dient meer aandacht te worden besteed aan de gemeentelijke Wmo-website. Er zou veel meer informatie op kunnen worden gezet en het blijkt ook dat de website niet voldoende actueel gehouden wordt.

De Wmo staat thans landelijk in het brandpunt van de belangstelling. Momenteel is er veel te doen over huishoudelijke hulp, de alphahulpen, het dubbel betalen door de cliënt bij ziekte van de alphahulp, de ontslagen bij de thuiszorgorganisaties etc. Omdat de uitvoering van de Wmo een gemeentelijke aangelegenheid is, is het niet altijd duidelijk waar nu de oorzaak ligt, wie de verantwoordelijkheid heeft en wie de oplossing kan of moet leveren. Inwoners maar ook leden van de Wmo raad raken het spoor bijster. Daarom verdient het zeker aanbeveling dat de gemeente, via de Web-site, het zorgloket, de Borselse bode of hoe dan ook, verklarende informatie verstrekt als er actuele of spraakmakende zaken spelen.

De gemeente heeft er voor gekozen om voor de Sociale kaart het INVIS programma te gebruiken. Er zijn meerdere programma's. Provinciaal wordt er bijvoorbeeld door diverse instanties geattendeerd op GIDS. Het verdient aanbeveling om gaandeweg "vergelijkend waren onderzoek" te doen. Is INVIS wel het beste programma voor Borsele ?

Toelichting Prestatieveld 4

De Wmo-raad gaat het voorstel om respijtzorg door de gemeente zelf te laten indiceren steeds belangrijker vinden. Het blijkt dat het CIZ alleen op medische gronden een indicatie geeft en dat er “gevochten” moet worden om een respijtzorg indicatie te krijgen. Bij mantelzorg ondersteuning moeten we juist voorkomen dat een mantelzorger zodanig wordt overbelast dat er medische oorzaken voor een indicatie. Met name door respijtzorg krijgt de mantelzorger ook tijd voor sociale contacten en bevordert het de sociale samenhang en maatschappelijke participatie. Ons voorstel is om iemand van de afdeling Zorg en welzijn te specialiseren met betrekking tot respijtzorg en deze de indicaties respijtzorg te laten verzorgen via een snelle en regelarme procedure.

Toelichting Prestatieveld 5

Het openbaar vervoer in onze gemeente is absoluut onvoldoende. Over de belbus zijn veel klachten. Voor inwoners zonder eigen vervoer of met een beperking is het hierdoor vaak een probleem om vrienden of familie te bezoeken, om naar “de stad” te gaan, om boodschappen, naar een bijeenkomst of een club. Maatschappelijke participatie wordt hier een probleem. Voldoende openbaar vervoer, met genoeg haltes en stopplaatsen, zou een uitkomst kunnen zijn. Dit is een provinciale verantwoordelijkheid maar toch, als Wmo- verantwoordelijke, vragen wij de gemeente alle mogelijke invloed aan te wenden om het openbaar vervoer te verbeteren zodanig dat ook mensen met een beperking er gebruik van kunnen maken.

Toelichting Prestatieveld 6

Er speelt nogal wat op het gebied van de huishoudelijke hulp onder de Wmo. We hebben het onder prestatieveld 3 al de revue laten passeren. Ook hier vragen wij weer van de gemeente haar verantwoordelijkheid te nemen en zo mogelijk druk uit te oefenen om dit soort problematiek op te lossen. Het ligt dan misschien niet altijd op het bordje van de gemeente maar het gaat wel over haar inwoners, die toch naar hun gemeente kijken voor een oplossing.

Borsele heeft een sociale waarde waar ze best trots op mag zijn. Zaak is dit te behouden en versterken en het eigen sociale gezicht te behouden. Samenwerking, regionaal en provinciaal, is goed maar het is belangrijk er op te letten dat men zich niet laat ondersneeuwen door bijvoorbeeld grotere gemeenten. Blijf als gemeente onafhankelijk bij de regionale afstemming!

In het beleidsplan moet een goede organisatie van het zorgloket worden opgenomen. Er moet een draaiboek liggen van de te behandelen aanvragen. Achterstanden en stapels aanvragen mogen niet voorkomen. Het gaat immers om mensen die in nood zitten en die nood is er op dat moment. Een goede en deskundige personele bezetting is van groot belang.

Toelichting Prestatieveld 7, 8 en 9

De Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) heeft de psychosociale grondslag uit de functie Activerende begeleiding van de AWBZ per april 2007 geschrapt. Overwogen wordt de grondslag per 2008 ook uit de functie Ondersteunende Begeleiding te verwijderen. Het gevolg is dat de bewezen praktische gespecialiseerde thuiszorg niet meer bereikbaar is en zal worden voor kwetsbare groepen. De vorm van hulp wordt gegeven in situaties waar vaak sprake is van psychische en/of sociale problematiek. En er wordt praktische hulp geboden aan o.a. opvoeders en kinderen thuis met opvoed- en opgroei-problematiek. Dit voorkomt vaak ernstiger problematiek in gezinnen en langdurige en vaak dure begeleiding door meer gespecialiseerde instellingen. Natuurlijk kunt u als gemeente de landelijke besluitvorming niet negeren, maar wellicht dat gemeenten in gezamenlijkheid deze problematiek aan kunnen kaarten bij de NZA en het Ministerie van VWS. Dan staan de thuiszorgorganisaties niet alleen in hun pleidooi.

Er dient voldoende maatschappelijke opvang in Zeeland te zijn. Dat kan alleen als gemeenten samen werken en tot nu toe is dat m.i. aardig gelopen. Aandacht blijft nodig voor de kinderen die met hun moeder terecht komen in de maatschappelijke opvang. Vaak hebben zij afschuwelijke dingen meegemaakt en is het belangrijk dat zij geholpen worden bij het verwerken daarvan en leren dat leven met geweld niet normaal is.

Voor alle prestatievelden
Regelmatige kwaliteitscontrole van het zorgloket !!!!

Bijlage III

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE KLANKBORDGROEP WONEN, ZORG EN WELZIJN GEHOUDEN d.d. 19 SEPTEMBER 2007

Aanwezig: zie presentielijst

1. Opening

De voorzitter, wethouder Vermue, opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Er zijn twee berichten van verhindering gekomen, van T-Care en van Poelwijck/De Kraayert.

2. Mededelingen

Het project De Zwake is gegund aan de firma Fraanje. R&B Wonen is de opdrachtgever. Er is één bezwaar binnengekomen. Het financiële plaatje heeft voor oponthoud gezorgd, maar een en ander is inmiddels opgelost. Naar verwachting kunnen de werkzaamheden in oktober van start gaan. Duur: 2 jaar.

3. Verslag vorige vergadering d.d. 26 februari 2007

N.a.v.

Uit de WMO-raad komt een tweede afgevaardigde in de Klankbordgroep Wonen, Zorg en Welzijn. Het is de heer L. Jille.

Mevrouw Eveleens informeert bij de heer Krijger naar de plannen in Nisse, agendapunt 7. De heer Krijger kan medelen dat hetgeen verwoord staat in het verslag, ongewijzigd blijft.

4. WMO-beleidsplan

Mevrouw Otte legt uit hoe de procedure om tot een WMO-beleidsplan te komen tot nu toe is gelopen. De burgers hebben gelegenheid gehad tot inspraak. De gemeenteraad heeft alle 9 prestatievelden behandeld. Nu is het de beurt van de zorginstellingen.

Aan de hand van 5 stellingen wordt er gediscussieerd.

1. Wat zijn volgens u de belangrijkste ontwikkelingen waar de gemeente de komende jaren op in moet spelen in het kader van de WMO?

Alert blijven; geen terugval in zorg. Het welzijnsaanbod is belangrijk. Inkomensproblematiek (eigen bijdrage); regelgeving is ingewikkeld.

2. Hoe staat het er nu voor en wat kunnen we verwachten de komende jaren op het gebied van samenwerking versus concurrentie?

De verwachting is dat schaalvergroting niet uitblijft. De boodschap is: ondersteun elkaar. Wel rijst de vraag of een en ander efficiënt is. Wanneer gewerkt wordt met offertes, blijft de concurrentie in stand. Productieafspraken moeten worden gerealiseerd.

Mevrouw Vermue reageert hierop. Hoe de nieuwe ronde zal gaan, ligt nog open. De einddatum van de overgangsregeling verschilt.

3. In vele gemeenten ziet men dat de eerste lijnszorg een aandachtspunt is van gemeenten. Kan dat in onze gemeente een meerwaarde hebben in relatie tot de WMO?

Termen als bereikbaarheid, groepspraktijken gecombineerd met woonzorgvoorzieningen, vallen als reactie op deze vraag. Men constateert dat dit een aandachtspunt is, het past in het kleine kernenbeleid. Als gemeente kan men sturen in toegankelijkheid en in laagdrempelig zijn.

4. In hoeverre onderschrijft u het nut en de noodzaak van het kleine kernenbeleid en bent u bereid om daaraan bij te dragen?

De opmerking valt, dat zorginstellingen niet gefinancierd worden om het kleine kernenbeleid van gemeenten in stand te houden. Met een klein volume is de grens snel bereikt. Nieuwe ontwikkelingen in de WMO, hebben consequenties voor de zorginstellingen. Ook wordt de opmerking geplaatst, het gegeven van harte te ondersteunen.

5. Welke kansen ziet u voor het gemeentebeleid in het licht van de WMO?

Het item vervoer wordt opgevoerd en met name het vervoer tussen de kleine kernen. De provincie is bezig een en ander af te stemmen en wil een pilot starten om de diverse vormen van vervoer te combineren. Er ligt een uitdaging om een win/win situatie te creëren. De voorzitter vraagt om klachten toch vooral door te geven.

Verder wordt geopteerd om vooral snel en praktisch zorgvragen te beantwoorden. Er is verwarring over de procedure rondom subsidieregelingen in de WMO. Mevrouw Otte geeft hierop reactie. Het budget is laag. De gemeenteraad heeft besloten hier soepel mee om te gaan. Zorginstellingen vragen subsidie aan; gemeenten mogen dit niet. De productondersteunende begeleiding vormt een probleem. Mevrouw Otte weet dat dit onderwerp op de gespreksagenda van de VNG staat.

De voorzitter adviseert de aanwezigen, samen op te trekken. In oktober ligt het WMO-beleidsplan ter inzage en 6 december wordt het behandeld door de gemeenteraad. Verder vraagt zij de zorginstellingen te reageren met eventuele op- en aanmerkingen en per prestatieveld aan te geven wat men doet. Indien nodig wordt er nog een gezamenlijk overleg gepland.

5. Voortgang dorpteams

Mevrouw Vermoe licht toe hoe het idee tot oprichting van dorpteams is ontstaan. De wens van de burgers kwam naar voren tijdens de seniorendebatten. Klachten over continuïteit werden geuit. Men wilde de wijkzuster terug in de wijk, als vast aanspreekpunt.

De pilot is geëvalueerd en er is geconstateerd, dat er weinig casussen zijn aangeleverd. Er is inmiddels een nieuwsbrief verschenen. Het is de bedoeling dat deze nieuwsbrief belandt bij de mensen die bij de cliënten thuis komen. Zij verzoekt nadrukkelijk de nieuwsbrief in de eigen organisatie te verspreiden. Het tweede dorpssteam start tegen het einde van het jaar in 's-Gravenpolder. Mettertijd volgt een koppeling met het eenzaamheidsproject.

6. Presentie projectplan "Kijken achter de geraniums"

Mevrouw Platschorre geeft een presentatie over het project "Kijken achter de geraniums". De voorzitter benadrukt dat steun nodig is vanuit de diverse partijen, om dit tot een succesvol project te maken.

Er volgt een discussie over het begrip (verborgen) eenzaamheid. Belangrijk is om risicogroepen in beeld te krijgen. Verwacht wordt dat de ouderenenquête, die wordt uitgezet door de GGD, aanvullende informatie zal opleveren. Initiatieven ontplooiën en aansluiten bij bestaande zaken, wordt genoemd. Het belang van ondersteunende begeleiding wordt nogmaals onderschreven.

7. Datum volgende bijeenkomst

De Klankbordgroep Wonen, Zorg en Welzijn komt op 27 februari 2008 weer bij elkaar om 09.00 uur.

8. Rondvraag

Hiervan wordt geen gebruik gemaakt.

Bijlage IV

Kostenoverzicht WMO 2008

Begroting Borsele 2008 in het kader van de WMO

Prestatieveld 1: Leefbaarheid en sociale samenhang

Jeugd en jongerenwerk	294.000	
Speeltuinwerk	195.000	
Dorpshuizen	785.000	
Sportzalen en sporthallen	709.000	
Buitensportaccommodaties	643.000	
Sportstimulering	119.000	
Bibliotheekwerk	592.000	
Kunst en cultuur	420.000	
Totaal		3.757.000

Prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning jeugd

Jeugdgezondheidszorg (maatwerk)	21.000	
Opvoedingsondersteuning	49.000	
Project Let op de kleintjes	2.000	
Consultatieteams (bo en vo)	15.000	
Totaal		87.000

Prestatieveld 3: Informatie, advies en clientondersteuning

Loket Inzet (WMO)	79.000	
Totaal		79.000

Prestatieveld 4: Mantelzorg en vrijwilligers

Vrijwilligerswerk	146.000	
Steunpunt vrijwilligers- en mantelzorg	47.000	
Totaal		193.000

Prestatieveld 5: Bevorderen deelname

Ouderen	175.000	
Gehandicapten	10.000	
Algemeen maatschappelijk werk	364.000	
Subsidie maatschappelijke organisaties	13.000	
Totaal		562.000

Prestatieveld 6: Verlenen individuele voorzieningen

Dienstverlening aan ouderen	96.000	
Dienstverlening aan gehandicapten	1.035.000	
Totaal		1.131.000

Prestatieveld 7 t/m 9 Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingsbeleid

Sociaal pension	2.000	
Woonherkansen	8.000	
Meld- en actiepunt bemoeizorg	14.000	
Alcohol- en drugspreventie	7.000	
Huiselijk geweld	2.000	
Totaal		33.000

Subtotaal 5.842.000

Hulp in het huishouden	1.117.000	
Persoons Gebonden Budget	210.000	
Uitvoeringskosten	151.000	
Geestelijke Gezondheidszorg	11.000	
Coördinatie vrijwillige thuis- en mantelzorg	11.000	
Vorming, training en advies	<u>1.000</u>	1.501.000
Totaal generaal		7.343.000

Bijlage V

WMO uitkering 2007 en 2008

	Wmo uitkering 2007 juni-circulaire	Actualisering Wmo uitkering 2007 sept- circulaire	2007 Wmo uitkering positief verschil	Wmo uitkering 2008 juni-circulaire	Actualisering Wmo uitkering 2008 sept. circulaire	2008 Wmo uitkering positief verschil
Borsele	€ 1.623.954	€ 1.625.850	€ 1.896	€ 1.627.607	€ 1.735.741	€ 108.134
Goes	€ 4.806.181	€ 4.810.909	€ 4.728	€ 3.936.536	€ 4.191.187	€ 254.651
Kapelle	€ 1.085.028	€ 1.086.289	€ 1.261	€ 864.861	€ 921.580	€ 56.719
Noord Beveland	€ 646.968	€ 647.701	€ 733	€ 600.339	€ 639.509	€ 39.170
Reimerswaal	€ 2.040.201	€ 2.042.580	€ 2.379	€ 1.689.871	€ 1.801.717	€ 111.846
Schouwen Duiveland	€ 3.453.163	€ 3.457.264	€ 4.101	€ 2.972.560	€ 3.170.023	€ 197.463
Tholen	€ 2.557.055	€ 2.559.999	€ 2.944	€ 1.902.999	€ 2.029.299	€ 126.300
Hulst	€ 3.700.377	€ 3.704.425	€ 4.048	€ 2.831.850	€ 3.012.779	€ 180.929
Sluis	€ 2.833.432	€ 2.836.592	€ 3.160	€ 2.558.396	€ 2.727.997	€ 169.601
Terneuzen	€ 5.979.637	€ 5.986.382	€ 6.745	€ 5.472.240	€ 5.834.388	€ 362.148
Vlissingen	€ 5.112.492	€ 5.117.972	€ 5.480	€ 4.743.702	€ 5.057.713	€ 314.011
Veere	€ 1.843.116	€ 1.845.110	€ 1.994	€ 1.629.591	€ 1.734.915	€ 105.324
Middelburg	€ 5.427.802	€ 5.433.313	€ 5.511	€ 4.675.881	€ 4.974.260	€ 298.378
	€ 41.109.406	€ 41.154.386	€ 44.980	€ 35.506.434	€ 37.831.108	€ 2.324.675

Stellers: E.M.de Rijke, E.C.A.P. Heuvink, O. Idema, M. Sinke en L.M. Otte
Eindredactie: L.M. Otte

Versie 4, 6 december 2007